Թ. ՏԱՐԻ 2622 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 11 ՍԱՀՄԻ 4385 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1892 11 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1340 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	150
»	» Վեցամսեայ	»	75
»	» Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	» Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր ծրարով ·	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքի միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏ. 20/1 ՆՈՅՄ. 1892

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԵՐԵՔ ՆՊԱՏԱԿԱԿԷՏՆԵՐ

Գ.

ԴԱՐՁԵԱԼ ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Մեր առաջադրած երեք հարցերէն երկրորդին չանցած, բազմամարդութեան խնդրոյն վրայ դիտողութիւն մ'եւս կայ զոր պէտք չէ զանց ընենք։

Երբ հասարակութիւն մը չաճիր, պատճառը միայն պանդխտութեան, միայն ապրուստի խնդիր չէ, ո՛չ ալ քիչ զաւակ ունենալու և հանգիստ ապրելու խնդիր։ Տգէտ կամ թերակիրթ ժողովուրդք երբ չեն աճիր, դիտուած է որ գլխաւոր պատճառներէն մին ալ ողջպահիկ պայմանաց պակասութիւնն է։ Ժողովրդեան ապրիլ չգիտնալն է որ յառաջ կը բերէ մահերու առաւելութիւնը ծննդոց վրայ։

Ֆրանսայիք քիչ զաւակ ունին, բայց ժողովուրդն ընդհանրապէս քաջողջ և երկարակեաց է։ Անգլիացիք թէ՛ շատ զաւակ ունին և թէ քաջողջ և երկարակեաց են։ Ֆրանսացւոց մէջ զաւակներու սակաւութիւն ո՛չ հացի սակաւութեան հետեւանք է, ո՛չ պանդխտութեան, ո՛չ ալ կենցաղավարութեան վատառողջ պայմաններու, այլ, ինչպէս երէկ կը բացատրէինք, արդէն ապրող Ֆրանսացիները բարեկեցիկ ապրեցնելու չափազանց բաղձանքին բերմունքն է որ Ֆրանսացիներու թըւոյն աճումը չուզուիր ծնողաց մեծամասնութեան կողմէ։ Մեր մէջ, տնտեսական խնդրէն զատ, առողջապահական խնդիրն ալ կայ։ Մեր ժողովուրդ ըստ մեծի մասին տգէտ կամ անտարբեր է առողջապահութեան նոյն իսկ տարրական կանոններու։ Պոլսեցին անշուշտ քիչ մը կը տարբերի գաւառացիէն, բայց բժիշկներ կը հաւաստեն թէ շատ անգամ Պոլսեցին անգամ գաւառացիէն՝ միամիտ գաւառացիէն տարբերութիւն չունի։ Կը հաւատայ որ եթէ կեանքին վերջն հասած է՝ պիտի մեռնի. մասնաւոր զգուշութեանց կարեւորութիւն չի տար, և եթէ հիւանդութեան ժամուն բժիշկ կը կանչէ, երբեմն հանրային կարծիքէն ակնածելուն համար է. ի՞նչ կ'ըսէ ամեն մարդ եթէ բժիշկ չկանչուի. բայց իրօք կը հաւատայ թէ աղէկնալիք հիւանդը կ'աղեկնայ, մեռնելիքը կը մեռնի։ Այսպիսի ըմբռնում կրնար ցուցնել երջանիկ անցեալ մը յորում այս ժողովուրդ երբեք պէտք չէ ունեցեր բժիշկի և դեղի, բայց անանկ չէ։ Հին ժամանակները բժիշկները սափրիչներն էին և դեղագործք՝ փերեզակներն (աքթար)։ Ասոնց վարձքը սակաւ էր, և աչքի չէր զարներ։ Ժողովրդէն էին, և ժողովուրդն անոնց լեզուն կը հասկնար, իրենք ալ ժողովրդեան լեզուէն կը հասկնային։ Ճակատագիրն ինչ որ էր այն կրնար ըլլալ՝ հակառակ այս ամեն նախնական բժիշկներու և դեղագործներու։ Բայց հիմակ ինչ որ ըսուի յանուն առողջապահութեան, բժշկաց խելապատակէն ելած նորաբնութիւններ կը թուին, որոց ոմանք կը համակերպին՝ տգէտ չկարծուելու համար. բայց ուրիշներ՝ աւելի անկեղծ՝ ինչ բանի որ չեն հաւատար՝ զայն նաեւ ի բերան չառնելու քաջութիւնն ունին, — և չեն նմանիր մանուածապատ գործակցաց որք երբ անեղէ մը հրաժարեցուցուած են, չեն համարձակիր ըսել թէ «հրաժարեցուցեցանք», զի երկար ու գրաբարաձեւ բառերէ չեն ախորժիր, այլ «ելանք» կ'ըսեն, որ կարճ է և գուրանեան ձեւով, բայց դժբախտաբար ճիշդ չէ, և այսպէս գրելով հաստատ համոզում ունին թէ իրենց պարզամիտ ընթերցողք պիտի հաւտան ամեն չինծու պատմութեան, անգիտակ ըլլալով իրենց անցելոյն, իրենց փառաւոր անցելոյն, որ սակայն չահագրգիռ է ա՛յնքան որ անշուշտ մանրամասն պիտի գրուի օրին մէկը։

Բայց լրագրական գործերու մէջ ժողովրդեան մեծագոյն մասին պարզմտութիւնն ի՛նչ կարեւորութիւն ունի՝ առողջապահական խնդրոց վրայ ժողովրդեան թերի ծանօթութեան և անդրջրհեղեղեան գաղափարներուն քով։ Կենսական կէտ մը կայ հոս, զի երբ կ'ուզենք գիտնալ թէ ինչո՛ւ համար օրինաւոր և չափաւոր աճում մը գոյութիւն չունի մերազնեից մէջ, թէ ինչո՛ւ համար նոյն իսկ տուրք վճարող ժողովրդեան թուոյն մէջ նուազում կայ քան աճում, պատճառը պիտի գտնենք նաեւ ժողովրդեան տգիտութեան մէջ՝ ի մասին առողջապահական կանոնաց։ Թէեւ ամենուրեք մանուկ հասակին մէջ աւելի մահեր կը պատահին քան չափահաս տարիքին մէջ, բայց գաւառները պտըտած բժիշկներ ցաւօք կը հաստատեն թէ գաւառացի մանկանց մէջ կոտորածն յոյժ մեծ է, հայրերու և մայրերու տգիտութեան պատճառաւ, որք սնունդի, բնակարանի, օդի մաքրութեան և բարեխառնութեան պահանջումներուն ամենեւին չեն նայիր, և տղայոց մեծագոյն մասը զոհ կ'երթայ ծնողական տգիտութեան։

Արդէն այս տղայք նախորդ սերնդոց տղաքներուն չափ առողջ չեն ծնիր։ Խօսքերնիս գաւառացի աղոց վրայ է, որք կը կարծուի թէ ամենքն ալ քաջողջ և կորովի կը ծնին։

Դժբախտաբար, այս ալ մին է գաւառացւոց իսկական վիճակին վրայ մեր սխալ ըմբռնումներէն։ Քաղաքաց, նոյն իսկ գիւղօրէից մէջ բազում ուրեք վարակիչ հիւանդութիւններէ բռնուած ծնողք աղետալի տգիտութեամբ ծնունդ կուտան վարակեալ տղաքներու, որոց անմեղ ճակտին վրայ դրոշմուած է իրենց ծնողաց այս նորօրինակ «սկզբնական մեղքը», կարգ մը զզուելի վէրքերու ձեւոյն ներքեւ։ Դեռ անցեալները Թուրք մամոյ մեր պաշտօնակիցք ստիպողաբար կառավարական ուշադրութիւն կը խնդրէին գաւառաց մէջ ուրեք ուրեք համաճարակի երեւոյթ առած գաղղիական ախտի կոտորածներուն վրայ, որոց զոհ գացող մանուկները մանաւանդ ամենէն աւելի խղճալի են։ Այսպէս, պանդխտաց յաճախումը գաւառաց մէջ ալ հիւանդութիւններն աւելցնելու կը ծառայէ. զի պանդուխտներէն շատեր առաքինութեան մարմնացումը չեն ճչդիր երբ հայրենի գաւառը դառնան։ Անոնցմէ ոչ սակաւք իրենց հետ յղնած մարմին մը կը տանին, ո՛չ թէ միայն բեռին տակ յոգնած մարմին, և այս ի հայրենիս վերադարձներու ([illegible]) յաջորդող ծնունդք քաջողջութեան ամեն երեւակայելի պայմաններու մէջ յառաջ չեն գար։

Միայն տղայքն հիւանդ չեն ուրեմն, չափահասներն ալ հիւանդ են, հիմակ աւելի քան յիսուն տարի յառաջ. զի յիսուն տարիէ ի վեր բժիշկներ չեն շատցած կամ բժշկութիւն չէ հաստատուած ակնարկեալ գաւառներուն մէջ, բայց յիսուն տարիէ ի վեր երթեւեկութիւնք այնքան յաճախած են մեծ կեդրոններու հետ, որ շատ կը վախնանք թէ փոխանակ զարգացման սերմերու՝ ուրիշ սերմեր, վատառողջ սերմեր փոխադրուած են այն գաւառներ։ Շատ տեղ դպրոց չկայ, բայց գտնուած դպրոցներուն մէջ իսկ հաւանօրէն առողջաբանութեան անունն անգամ գոյութիւն չունի, երբ գիտենք թէ նոյն իսկ մայրաքաղաքի դպրոցներուն մէջ ո՛րչափ երկրորդական տեղ կը տրուի առողջաբանութեան, և դպրոցական շէնքերու մէջ իսկ դասերն ինչ որ ալ ըլլան, ո՛րչափ քիչ տեղ կը բռնեն առողջապահական կանոնք և տարրական նկատումնք։

Գաւառացի ժողովրդեան վրայ մեր սխալ կարծիքներէն մին այս է որ իբր թէ ամենքն ալ քաջողջ մարդիկ են, և Կ. Պոլսէ քաջողջ կը դառնան հայրենիք, ուր կորիճ տղայք կը ծնին։ Բայց այցելութիւն մը յԱզգ. Հիւանդանոցն, — որոյ շուրջ յուզուող խնդրոյն ա՛յնքան իրաւացի որոշում մը և վերջ մը տուաւ Ազգ. Վարչութիւնը, — ցոյց պիտի տայ թէ հոն դարմանուող թոքախտաւորներուն մեծագոյն մասը գաւառացի դժբախտ պանդուխտներ են, որոցմէ շատը գաւառներէն առողջ վիճակի մէջ եկած էին, և հոս այնպիսի կեանք մը վարած են որ քանի մը տարւոյ աշխատութենէն ետքը թոքախտի առաջին նշանները տեսնուած են իրենց վրայ։ Հաւանօրէն ի սկզբան կարեւորութիւն չեն տուած, չեն դարմանուած, և բաւական ծանր և գրեթէ անյոյս վիճակի մէջ դիմած են յԱզգ. Հիւանդանոց։ Եթէ ասոնք թոքախտը գաւառներէն իրենց հետ մէկտեղ բերած էին, ուրեմն գաւառաց մէջ իսկ հանրային առողջութիւնը լաւ վիճակի մէջ չէ։ Եթէ հոս վաստկած են, ուրեմն առողջապահութեան մասին իրենց տարրական գաղափարք թէեւ անպատիժ կը մնան գաւառին մէջ, Պոլսոյ յարափոփոխ կլիմային բնաւ չեն յարմարիր, և հոս ամենէն աղետալի վախճանը կ'ունենան։ Որ կողմն ալ դառնանք, քանի որ խօսքերնիս գաւառացի մերազնեից աճման պակասութեան վրայ է, կը գտնենք թէ առողջապահիկ կանոնաց անծանօթ կամ անհոգ մնալով գաւառացիք պատճառ մ'ալ իրենք աւելցուցած են արդէն յիշուած պատճառներուն վրայ, որով կանգ առած է աճման բնաւոր և հարկաւոր չափը։

Պոլսեցիներէն շատեր ալ, իրենց մանկիկները մեծցնելու հին գաղափարներով, իրենց սենեակները տաքցնելու վատառողջ ձեւերով, տաք բաղնիքէն թաց թաց ելնելու և անմիջապէս կուրծքի հարբուխ ունենալու իրենց կանուխի սովորութեամբք, պաղ ջրոյ առատ գործածութենէ զգուշանալով, մարմնամարզ չընելով, չափազանց քանակութեամբ և լաւ չեփուած խմորեղէններով ինչպէս և ոգելից ըմպելիքներով ստամոքսները խանգարելով, երեկոյներն գրօսարաններու և ըմպարաններու մէջ իրենց անօթութիւնն յագեցնելով այլ ընդ այլոյ անմարսելի «ախորժաբերներով», և ուրիշ հազար ու մէկ հնարքներով զօրս իրենց արեւելեան ճոխ երեւակայութեան կը պարտին՝ այնպէս ըրած են որ պոլսեցի մերազնեայք ընդհանրապէս տժգոյն, թուլակազմ և շատեր հիւանդոտ մարդիկ են, ծերերը սակաւաթիւ, և մանաւանդ քաջառողջ ծերունիք հազուադէպ են իրենց մէջ։ Հրա՛շք մը կ'ըլլար եթէ այսպիսի ժողովուրդ մը աճում ունենար։ Բայց աճում չունի։ Հրաշքի դարերը շատոնց անցած են։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Հոկտ. 10/22ի կիրակին Պերլինի պողոտայները դրօշներով զարդարուած էին ի պատիւ Աւկուսթա Վիքթօրիա կայսրուհւոյն ծննդեան տարեդարձին և Նորածին կայսերազուն իշխանուհւոյն մկրտութեան, որ միջօրէէն ետքը կատարեցաւ Բոցտամի Նոր Պալատան մէջ։ Կայսերական գերդաստանին ամեն անդամք Գերմանիոյ ամեն կողմերէն եկած էին. Վեհ. Վիքթօրիա թագուհին, Նորածին մանկան մամուն մայրն, իւր կողմէ ներկայացուցիչ ունէր Պերլինի անգլ. դեսպան Սըր Էտուարտ Մէլէդ, Սպանիոյ թագուհին որ Անգլիոյ թագուհւոյն հետ կնքամայր եղած էր, իւր կողմէ ղրկած էր սպանիական դեսպանն, և կնքահայրերէն Վիւրդէմպերկի թագաւորն և Դանիոյ թագաւորն իրենց դեսպանները ղրկած էին։ Արարողութեան միջոցին մանուկն իւր բազկին վրայ բռնեց Պասէնի մեծ-դքսուհին, միակ դուստր հանգուցեալ Վիլհելմ Ա. կայսեր, և հետեւապէս քոյր Ֆրետերիկ կայսեր և հօրաքոյր Վիլհելմ Բ. կայսեր։ Նորածին իշխանուհւոյն տրուած հինգ անուններէն առաջինն Անգլիոյ թագուհւոյն անունն է, և երրորդը Բրուսիոյ Լուիզ թագուհւոյն անունն է, որ մասնաւորապէս սիրելի է գերման ազգին, զի Բրուսիոյ այս թագուհին էր որ Նաբոլէոն Պոնաբարդի յաղթական ամբարտաւանութեան դէմ գնելու տխուր պաշտօնն ունեցաւ Բրուսիոյ պատմութեան ամենէն սեւ օրերուն մէջ։

— Նոյն երեկոյ Ռայխսանցայկեր պաշտօնաթերթի մասնաւոր յաւելուած մը հրատարակեցաւ, ծանուցանող թէ Վիլհելմ կայսր՝ իշխանուհւոյ մը ծննդեան առթիւ՝ բարեհաճած է իրենց պատիժը շնորհել կարգ մը կին բանտարկեալներու, և ըստ այսմ Տէրութեան ամեն կողմը 400 կին բանտարկեալք արձակեցան անմիջապէս։

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՆ այս օրերս պաշտօնապէս ուշադրութեան առարկայ եղաւ նորէն, այն ծրագրոյն համեմատ զոր կառավարութիւնը նախ Դաշնակցային Խորհրդոյն մատոյց և ապա Ռայխսթակին պիտի ներկայէ, առաջիկայ եօթն տարիներու համար գործօն զօրաց թուոյն յաւելում խնդրելով։ 1870ին Ֆրանքգերմանական պատերազմի ժամանակ, գերման բանակը բաղկացած էր 1,350,000 զօրքէ, ամեն պահեստներն հաշուի զնելով։ 1890ին, պատերազմական Նախարարն յայտարարեց թէ կայսրութիւնն, եթէ իւր բոլոր զինուորական զօրութիւն ի զէն կոչել հարկադրի, կրնայ յասպարեզ հանել մինչեւ 2,900,000 կիրթ և վարժ զօրք, այսինքն՝ 20 տարւոյ միջոցին կայսրութեան զինուորական ոյժն աւելի քան կրկնապատկած է։ Երկու տարիէ հետէ այս յաւելում կը շարունակէ։ Ամեն տարի 212 հազար նոր զինուորք կը գրուին և զինուորական կրթութիւն կ'ընդունին։ Հետեւապէս, Գերմանիա ունի այսօր 3,815,000 կիրթ զօրք ի պաշտպանութիւն Հայրենեաց, որով բառական կերպիւ ստուգուած է գերմանական ժողովրդային երգի մը հանրածանօթ յանկերգը Magst ruhig sein liebes Vaterland, «կրնաս հանգիստ և ապահով ըլլալ, ո՛վ սիրեցեալ գերմանական Հայրենիք»։ Այո՛, գերմանական Հայրենիքն ապահով և հանգիստ կրնայ ըլլալ, բայց ո՛րպիսի ծանր զոհողութեամբք։ Նոր օրէնքին ուժով, գերման իշխանութիւնք կարող պիտի ըլլան քանի մը տարիէն իբր 4,400,000 վարժ զօրք ունենալ։ Գերմանիոյ արու ժողովրդեան թիւն է 24,230,892։ Զինուորական ծառայութիւն պարտին 20 էն 45 տարեկան մարդիկ, որք ութ ու կէս միլիոն են։ Հիմա կ'առաջարկուի 75,000 հոգի աւելցնել ամեն տարի նոր գրուող զինուորաց թուոյն վրայ, որով սերունդ մը չբոլորած գերման բանակն 5 ¼ միլիոն զօրքէ պիտի բաղկանայ, այսինքն՝ 5 միլիոն 250,000 Գերմանք պիտի գտնուին ո՛չ միայն զէնք կրելու տարիքին մէջ, այլ և զինուորականութեան քաջավարժ Բայց Գերմանիոյ արեւմտեան կողմը Ֆրանսա եւս զօրաց գրեթէ նոյն թիւն ունի, և կ'ըսուի թէ աւելին ունի Ռուսիա՝ Գերմանիոյ արեւելեան սահմանաց վրայ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ, ամեն բարեաց և ամեն ձախողուածոց պատճառ Նեղոս այս տարի ո՛չ սակաւ հոգ պատճառեց։ Աղեքսանդրիայէ նորագոյն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ի Վերին Եգիպտոս Նեղոսի յորդումը բաւական տեղի տուած ըլլալով, կարելի եղած է մասամբ արմտիք ցանել։ Միւս կողմէ, ի Ստորին Եգիպտոս, Նեղոս կ'իջնայ հետզհետէ, և հիմակ երկրագործք երկիւղ չեն տածեր այլ եւս։ Շատ մը բամբակի և եգիպտացորենի արտեր փճացան, զի Տիմիաթի ճիւղին մէջ գետն յորդած էր և իւր թումբերէն ելած։ Կառավարական պաշտօնէից կողմէ անդուլ ուշադրութեան արդիւնք է որ Եգիպտոս այս տարի ծանր աղէտէ մը զերծաւ, զի Նեղոսի այս տարւոյ յորդումը կրնար բոլոր մշակութիւնները փճացնել։ Աւելի քան 100 հազար մարդիկ աշխատեցան շարունակ՝ վտանգեալ թումբերը պաշտպանելու և բացուած ճեղքերն անմիջապէս գոցելու, և երիտասարդ Խտիւ իւր անձնական հսկողութեամբ ու շարունակեալ հոգածութեամբ աջակից եղաւ այս պաշտօնէութեան, գաւառապետները, ճարտարագէտներն և այլ պաշտօնեայները քաջալերելով իրենց ծանր պաշտօնը խղճի մտօք կատարելու։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովն Ա. ընթերցմամբ ընդունեց օրինական ծրագիր մը, որով գործարանատէրց և գործաւորաց միջեւ ծագած ամեն անհամաձայնութիւնք այսուհետեւ պիտի ենթարկին իրաւարարութեան, և սոյն ապահով և հանդարտ եղանակաւ բանաւոր լուծում պիտի գտնեն ի գոհութիւն երկուց կողմանց։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ-ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ նոր ոսկեդէն դրամոց պատրաստութիւնը շուտով յառաջ կը տարուի։ Բրէմնիցի Փողերանոցէն ամեն օր 10,000 հատ 20 քրոնէնոց ոսկեդրամներ ի շրջաբերութիւն կը հանուին։ Մէկ քրոնէ հաւասար է 1 ֆր. 5 սանթիմի։

Յ'ԱՄԵՐԻԿԱ, Հոկտ. 9|21ին օրուան մեծ դէպքն էր Շիքակոյի Արուեստահանդէսի շէնքերուն «ընծայումն» Արուեստահանդէսին, այսինքն՝ պաշտօնապէս յատկացումը գալ տարուան համաշխարհային մեծ ցուցահանդէսին։ Այս հանդէս գալ տարւոյ բացման հանդիսին նախաշաւիղն եղաւ։ Թէպէտ նախագահ Հարիսըն իւր մահա-

=)(3)(=

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

Ժ. ՌԻՇՊՈՒՐ ԵՒ Ժ. ԼԻՕՐԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԵՂԱՆԻԻՆ ԵՆԹԵՐԹԱ

Ամեն պարագայի մէջ՝ այս ահռելի ոճիր երկար ատեն անթափանցելի գաղտնիք մը պիտի մնար։

Սակայն, այն պայքարին մէջ զոր պարտաւորուած էր մղել և այն աճապարանքին մէջ որով մեկնած էր իր ոճրին թատերավայրէն, յանդուգն չարագործը երկու առարկայ կորուսած էր. իր դաշոյնը անկողնոյն մէջ էր ինկած, և նամակ մը կամ լաւ եւս նամակի կտոր մը դուրս սպրդած էր հին թղթապանակէ մը և գտնուած էր այն պատին տակէն ուսկից փերթուած էր։

Նմինօսկ կոթով դաշոյնի շեղբին մէկ կողմը քանդակուած էր իտալական սա նշանաբանը՝

Ատէսսօ է սէմբրէ «Այժմ եւ միշտ»։

Եւ միւս կողմը՝ սա նշանակիչ բառը՝

Զիթթօ «լռութիւն»

Նամակը կնոջմէ մըն էր. Ֆիօրէնցայէն էր գրուած և սա բառերով կը սկսէր. միօ քառօ Պարթօլոմէօ—«Սիրելիդ իմ Պարթօլոմէօ»։ Ստորագրութիւնն էր. Ֆրանչէսքա Թալոնի։

Այս ամենը քիչ բան էր։ Նամակը սիրային բողոքներ միայն կը պարունակէր և տարտամ տեղեկութիւն մը նամակը գրող կնոջ բնակութեան մասին։

Սակայն Մարսէլ որոշեց գործել այս անբաւական նշաններուն օգնութեամբ։ Հասկնալով որ պէտք չէր վայրկեան մը կորսնցնել, անմիջապէս դէպ ի Ֆիօրէնցա ճամբայ ելաւ։ Իր առաջին օգտակար ձեռնարկն էր տեսնել այդ Ֆրանչէսքա Թալոնին։

Բայց ինք որ մասնաւորապէս կասկածելի էր յաչս աւստրեան կառավարութեան, դիւրութիւն չպիտի ունենար խուզարկութիւններ ընել այս տէրութեան մայրաքաղաքին մէջ։

Սակայն նպատակին պիտի հասնէր երբ հետեւեալ հեռագիրն ստացաւ մօրմէն.

«Ոճրին իր անիծեալ պտուղները կ'արտադրէ.—մեռնի՛լ կուզէ ան»

Հաւատարիմ բաներ մը տարաւ Մարսէլի պատասխանը։

Երիտասարդն՝ իր մայրն ու քոյրը ընտանիքին բժիշկ Անտռէա Մալվէզլիի կը յանձնէր, որ բոլորովին անձնուէր էր տ'Ալիբէաներուն։ Կը յանձնարարէր նմա ի Ֆըրանսա, Փարիզէն քիչ հեռու գաղտնի և ապահով առանձնարան մը գտնել երկու կանանց համար։

Ինչքերն անմիջապէս ծախուեցան։ Զրոյց տարածեցին թէ Ֆերնանտ կրօնաւորուհի պիտի ըլլայ, և ոճիրէն եօթն ամիս ետքը, երկու կանայք, տոքթօրին առաջնորդութեամբ, կը հաստատուէին ի Սէն-Մանտէ քաղաքաւորի անուան տակ։

Այս միջոցին Մարսէլ գտած էր վերջապէս Ֆրանչէսքա Թալոնին։ Աւելի գործաւորուհի մըն էր։ Յափշտակուած էր իր ընտանիքին ձեռքէն և ապա լքուած էր առեւանգիչին կողմէ։

Մարսէլ գրեթէ կիսամեռ գտաւ զայն գձուձ խրճիթի մը մէջ՝ սոսկալի թշուառութեան մատնուած։ Երիտասարդն զգուշացաւ ինքզինքը ճանչցնելէ։ Պարթօլոմէօի մէկ բարեկամը ներկայացաւ, և իբր ըսածին ապացոյց, նամակը ցուցուց։

Երիտասարդին առաջին խօսքերէն խի՛ղճ կնոջ կեղեքեալ սիրտին մէջ արթնցաւ իտալական բնոյթը։

—Ա՛հ, գոչեց, դուք իր բարեկա՞մն էք... Պարթօլոմէօ Լէթչիի, ոճրագործի՛ն... աւազա՛կին...

Այս Լէթչի անունը մէկէն ի մէկ լուսաւորեց Մարսէլի միտքը։

Ասիկա մարդու մը անունն էր զոր իր հայրը խայտառակաբար վռնտած էր ամօթալից չարագործութեան մը համար։

Երբեք տեսած չէր այդ անձը։ Իրողութիւնք տեղի ունեցած էին բնակարանի մը մէջ զոր տ'Ալիբէաները ունէին ի Հունգարիա և որուն վաճառումն յանձնուած էր Լէթչիին։

—Այս մարդն ամեն բան կարող է, ըսած էր կոմսն իր զաւկին։ Սխալեցայ զայն այսպէս վռնտելուս... Եթէ երբէք դժբախտութիւն մը գայ մեր գլխուն, այդ թշուառականէն պիտի գայ։

Բայց տարիներն անցած էին, և ոչինչ եկած էր հաստատել կոմսին չարաշուք գուշակութիւնները։

Զրոյց իսկ տարածուած էր թէ Պարթօլոմէօ Լէթչի մեռած է։

Ամեն մարդ մոռցած էր զայն։

Անգամ մը որ ճամբայ ելած էր, Մարսէլ կրնար ճարտարօրէն օգուտ քաղել Իտալուհիին զայրոյթէն։

—Պարթօլոմէօ հարուստ աղջկան մը հետ պիտի կարգուի, ըսաւ. ձեզի ղրկեց զիս որ ուզեմ ձեզ թողած նամակները և այլ թուղթեր։ Անոնց փոխարէն, շարունակեց Մարսէլ, պաշտօն ունիմ ձեզ յանձնել հարիւր տիւքա (քրիմից)։

—Հարիւր տիւքա՞։ Ի՞նչ ընելու համար, հարցուց մանկամարդ կինն հեզօրէն։

—Այն դրամով պիտի մեծցունէք ձեր զաւակը։

—Ա՛հ, ըրաւ Ֆրանչէսքա եղական շեշտով մը, իր տղուն վրա՞յ կը մտածէ...։ Է՛յ ուրեմն, ըսէք իրեն թէ զաւակը մեռաւ թշուառութենէ։ Եթէ կ'ուզէ իր նամակներն, իր թուղթերը, ամենքն ալ այրեցի ես, ամենքն ալ... բայց թուղթէ մը, գրութենէ մը...։ Օ՛հ, կարեւոր է այն թուղթը, ինք աղէկ գիտէ։ Բայց ձեզ չպիտի յանձնեմ զայն։

—Ինչո՞ւ։

—Մահուընէս ետքը, այսինքն քանի մը օրէն, մէկուն պիտի ղրկուի ան, որուն համար չէ թէ հարիւր, այլ հազար, այլ հարիւր հազար տիւքա պիտի վճարէ։

—Որո՞ւ։

—Տ'Ալիբէա կոմսին որդւոյն։

—Միտքս կ'անցնէր, մտածեց Մարսէլ, որուն սիրտը պայթելու աստիճան կը բաբախէր։

Երիտասարդը զարմացած, գրեթէ անտարբեր երեւոյթով հարցուց.

—Ինչո՞ւ այդ մարդուն պիտի ղրկէք։ Ինչո՞ւ այդքան սուղ պիտի գնէ այդ թուղթն։

—Ինչո՞ւ, վասն զի անիկա կը պարունակէ վաւերական ապացոյցը թէ Պարթօլոմէօն սպանել տուած է կոմսը և մատնած է իր աղջկան նշանածը։

Այս անակնկալ յայտնութեան վրայ երիտասարդը չկրցաւ բացագանչութիւն մը զսպել։ Զարմացման աղաղակի պէս բան մըն էր այս, վայրագ ուրախութեան մը խառնուած։

Ֆրանչէսքա Թալոնի սարսռաց.

—Կնի՛կ, գոչեց երիտասարդը տիրական ձայնով, ինծ տուր այդ թուղթը։

—Ոչ, ըսաւ հիւանդը։

—Ես տ'Ալիբէա կոմսին զաւակն եմ։

Ֆրանչէսքա ափիբերան եղաւ։ Նախ ծուղակ մը կարծեց. բայց իսկոյն համոզուելով Մարսէլի խօսքերէն, յանձնեց թուղթը, որ արդարեւ ջախջախիչ ապացոյցն էր չարագործին մատնութեան։

Վիեննայի ոստիկանութեան պետին մէկ նամակն էր ծանուցանող թէ իր տեղեկութիւններուն վրայ տ'Ալիբէա կոմսն և Փեթրոֆին պիտի բանտուէին յաջորդ օրը։

Մարսէլ, այս առաջին յաջողութեամբ ուրախ, ուզեց մեծկակ գումար մը տալ Ֆրանչէսքային։

—Անօգուտ բան է, ըսաւ հիւանդը, քանի մը օրէն պիտի մեռնիմ։ Հոգեվարքի վերջին ժամերս թող մխիթարեն, թող տուրք հողի մէջ հանգչիմ... ահա ձենէ ուզածս։

«Գալով անոր, որուն համար ամեն պարտքերս մոռցած եմ, անիծեա՛լ ըլլայ։

«Եթէ օրին մէկն անոր հանդիպիք, ըսէք որ ես՝ Ֆրանչէսքա Թալոնին՝ երեւան հանեցի իր գաղտնիքը։ Կը գուշակեմ ձեր զգացած բոլոր ատելութիւնն այն վատին դէմ...։ Եռեւէն պիտի իյնաք, ձեռք պիտի ձգէք զայն։ Իմ վրէժխնդրութիւնս ձերինին միացուցէք... լուծեցէք մեռած զաւկիս վրէժը, մօրս վրէժը որ յուսահատութենէն մեռաւ։

—Կը խոստանամ, ըսաւ Մարսէլ։

Իտալուհիին աչուըները շողացին և գոհունակութեան ժպիտ մը սահեցաւ գունատ շրթներուն վրայէն։

—Ո՞ւր կը կարծէք որ ըլլայ այս պահուս, հարցուց երիտասարդը։

—Վիեննա ըլլալու է։

Մարսէլ բաժնուեցաւ Ֆրանչէսքայէն, և նոյն իրիկունն իսկ ճամբայ ելաւ դէպ ի Աւստրիոյ մայրաքաղաքը։ Բայց հոն հասնելուն պէս իմացաւ որ իր մարդը հեռացած էր Վիեննայէն յատուկ պաշտօնով մը ի Հունգարիա։

Երիտասարդն հասկցաւ թէ իր հետապնդում անկարելի դարձած էր և թէ առ այժմ հրաժարելու էր այդ բանէն։ Արդէն Ֆերնանտի ծննդաբերութիւնը կը մօտենար և ամեն պարագայի մէջ հոն ըլլալ կուզէր։ Կը փափագէր նաեւ իր քրոջ յիշողութիւնն ամփոփելով ի մասին մանրազնին նկարագրոյն զոր Ֆրանչէսքա տուած էր, ապահով ըլլալ թէ հօրն սպանութիւնը պատրաստողն այն մա՛րդն էր որ սիրայատուած էր աղջիկը։

(Շարունակելի)

մերձ կնոջ հիւանդութեան պատճառաւ բացակայ էր, բայց գեր-նախագահին առաջնորդութեամբ ամեն նահանգաց նահանգապետները, զինուորական, քաղաքային, խորհրդարանական և դատական իշխանութիւնները ներկայ էին Տէրութեանց ներկայացուցիչներուն հետ, և առնուազն 100,000 հանդիսատեսք հաւաքուած էին Տարազագործութեանց և Գեղարուեստից մեծ սրահին մէջ: Ամերիկայի գիւտը դըրուատող, Ամերիկայի կատարած յառաջդիմութիւնը փառաւորող երգեր երգուեցան 5,000 կիրթ երգիչներու ձայնակցութեամբ, և Պ. Ջօնսի Տիբիւ երեւելի ամերիկեան քաղաքագէտը պարագային յարմար ոգեւորիչ բանախօսութիւն մ'ըրաւ, որ նոյն գիշերն հեռագրեցաւ առ Թայմզ, յորում երկու երկայն սիւնակներ կը գրաւէ մանր տառերով: 15,000 ամերիկեան զօրք մասնակցեցան հանդիսին, և Թափորն որ այս առթիւ կազմուեցաւ՝ շքեղ էր յոյժ: Շիքակոյի համար, Միացեալ Նահանգաց այդ Արեւմտեան Ոստանին համար, մեծ փառք մ'եղաւ այս համազգային հանդէս, որ Ամերիկացիներն և Եւրոպացիները կը պատրաստէ գալ տարուան մեծագոյն հանդիսութեան:

ՊՈՒԼԿԱՐՔ քանի մը տարիէ հետէ գրական մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն: Լրագրութիւնն այնքան զարգացեալ չէ իրենց մէջ, բայց գրական հաւաքածոյք մեծ կարեւորութիւն ստացած են: Կրթական նախարարութեան խնամոց ներքեւ, ամեն տարի ստուար հաւաքածոյ մը կը հրատարակուի՝ Պուլկարիոյ հնութեանց, պուլկար մատենագրութեան, լեզուին և մանաւանդ ժողովրդային զրոյցներու և երգերու վրայ: Մասնաւոր խնամով կը հրատարակուին այս երգեր, որոց ցեղաբանական տեսակէտով կարեւորութիւն կ'ընծայուի:

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Թայմզ հոկտ. 25 թուով Սոֆիայէ հեռագիր մը կը հրատարակէ, որ հետեւեալ կերպիւ կը ծանուցանէ «Արեւելք»ի մէջ արդէն հաղորդուած լուր մը.

«Վաւերական աղբիւրէ իմացայ թէ յոյն վարժարանաց ցայսվայր տրուած պետական նպաստը դադրած են: Ցարդ պետական նպաստներ կը տրուէին զանազան հասարակութեանց, ինչպէս թուրք, յոյն և հայ հասարակութեանց, դպրոցական նպատակներով: Այսուհետեւ յոյն հասարակութիւնը սոսկ իւր ոյժին պէտք է վստահի իւր վարժարանները պահելու համար:»

ԻՒՂԱՆՏԱՅԻ վրայ Պ. Կլատսթոն Պ. Ճոն Մօրլիի, Սըր Ու. Հարքորդի և այլոց հետ իւր ծանուցեալ ծրագրոյն խմբագրութիւնն աւարտեր է, և նախարարաց խորհրդոյ առաջին նստին պիտի ներկայացնէ: Նախարարաց կողմէ միաձայնութեամբ ընդունուելէ յետոյ, յունուարի մէջ գումարելի Երեսփ. Ժողովոյ մատուցուելիք առաջին ծրագիրը պիտի ըլլայ:

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Արժ. Վահան Ծ. վարդապետ Յակոբեան որ Պանդրմայի քարոզիչ կարգուած է և շաբաթ օրը իւր պաշտօնավայրը պիտի ուղեւորէր, մինչեւ այսօր չէ կրցած մեկնիլ՝ օդերու գէշութեան պատճառաւ շոգենաւ չգտնուելուն համար:

«Աւետաբեր»ի մէջ կը կարդանք.

Կ'իմանանք թէ Ատարազարէ չորս ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Նոր Գիւղ անուն հայաբնակ փոքր գիւղին քահանային ձեռքէն եկեղեցւոյն բանալին առնուած է Նիկոմիդիոյ առաջնորդին հրամանաւ և թէ եկեղեցին փակ կը մնայ քանի մը շաբաթէ ի վեր: Թէեւ չենք ուզեր հաւատալ, սակայն կ'ըսուի թէ սոյն քահանայ այդ եղանակաւ պատժուած է, վասն զի մուրատչացի քանի մը բողոքական ընտանեաց արտօնութիւն տուած էր Նոր Գիւղ գաղթել, թէեւ սոնք դեռ չեն կատարած իրենց մտադրութիւնը:

a base de [illegible] souffrances

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1893
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՍԵՊՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Տպագրութիւն Սէլվիչէնի
Գին [illegible]

Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական ժողովոյ կողմէ վաւերացեալ սոյն օրացոյցն՝ որ միւս տարիներու բաղդատմամբ ալ աւելի ճոխ է, պարունակելով մանաւանդ աւուր պատշաճի շարականներն ալ, այսինքն Աւագ օրհնութիւնք, ճաշք, մեծացուսցէք, համբարձիք եւ այլն, ի վաճառ հանուած է:

Օրացոյցն այս անգամ ոչ թէ միայն առհասարակ ամեն ազգայնոց, այլ եւ եկեղեցական երգեցողութեան կը ծառայէ, որով Ազգային Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը որ օրացոյցի արդիւնքն յատկացուցած է ի պէտս պատսպարելոց, առիթ կուտայ բարեպաշտ ազգայնոց օրացոյց մը գնելով լումայիկ մը շնորհել այն գանձանակին, զոր Տէր Յիսուս Քրիստոս օրհնեց ըսելով «արդարեւ ասեմ Ձեզ, զի այրին այն աղքատ՝ աւելի արկ ի գանձանակն քան զամենեսին»:

Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը ի Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր խան, միջնայարկ թիւ 48, 49, 50:

Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակներն վաւերական չեն: 307

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Սանիյէ Միւթէմաիզի աստիճան տրուեցաւ մաքսային ժողովոյ անդամներէն Մէհմէտ Սատըգ պէյի:

Սալիսէի աստիճան՝ Պաղտատի կուսակալութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Մէհմէտ Սալիմ պէյի:

Քաղաքապետութեան ժողովոյ անդամ անուանեցաւ Ալի էֆէնտի:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ.— Հնտախտի դէպքերու վրայ՝ Առողջապահական Վարչութիւնը հետեւեալ տեղեկագիրը մատուցած է կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան.

Թուական	դէպք	մահ	տեղ
Հոկտ. 8էն 14	14	7	Կերչ
» 17	15	10	Բէչթա
» 16	2	—	Պելկրատ
» »	5	4	Սէմէնտրէ
» »	3	7	Կարին
» 17	2	2	»
» 18	1	3	»

Վիէննայի մէջ նախապէս պատահած դէպքէն զատ երկու մարդեր եւս վարակուելով մին մեռեր է: Հոկտեմբեր 16 ին ո և է դէպք ու մահ չէ պատահած:

Եէմէնի ծովեզերաց վրայ՝ Գամարան կղզւոյն հանդէպ՝ Սալիֆ անուն տեղը հնտախտի ցանցառ դէպքեր կը պատահին: Հոկտեմբեր 12 ին ու 16 ին հնտախտի երկու դէպքեր պատահած ըլլալով, այդ տեղը չղթայի ներքեւ առնուած է:

Երեք գիշեր երկաթուղւոյ կառախումբով 114 ուղեւորներ ժամանելով քարանթինայի ենթարկուած են: Երեք ի Տէվէ Պաղըրտան՝ 9 և ի Զիպեֆչէ՝ հոկտեմբեր 17 ին 28 ուղեւորներ ժամանած և քարանթինայի ենթարկուած են: Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշայէն՝ 317 և Տէվէ Պաղըրտանէն՝ 113 ուղեւորներ քարանթինան պայմանաժամն աւարտելով ազատ անցագիր ստացած են: Այդ մաքրանոցներուն ինչպէս նաեւ Վանայ նահանգին մաքրանոցներուն մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է:

Հոկտեմբեր 17 ին ի Գավագ քարանթինա սպասող 665 նաւաստեաց և հոկտեմբեր 18 ին ի Սինոպ՝ 593 ուղեւորաց և 230 նաւաստեաց առողջական վիճակն և Սինոպի ու շրջակայից մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է:

Սեպտեմբեր մէկէն ի վեր թէեւ Տրապիզոնի մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւնք գոյութիւն չունէին, սակայն հոկտեմբեր 18ին, առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Տրապիզոնի քաղաքին մէջ հնտախտի երեք դէպքեր պատահած ըլլալով, այդ դէպքեր պատահած տեղերն անմիջապէս չղթայի ներքեւ առնուած են: Կիւմիւշխանէ գաւառին Գուկասի գիւղախումբին մէջ պատահած երկու դէպքէն զատ ցարդ ուրիշ դէպք չէ պատահած նահանգին մէջ: Կարնոյ Բաբերդ գաւառակի կեդրոնին ու մէկ քանի գիւղերուն մէջ երկու օրէ ի վեր հնտախտի դէպքեր պատահած ըլլալով՝ առողջապահական եւ նախզգուշական ամեն միջոցներ ձեռք առնուած են: Այս տեղեկութեանց վրայ, զորս Տրապիզոնի կուսակալն հոկտեմբեր 18 թըւականաւ հաղորդած է, Առողջապահական ժողովն վաղը (այսօր) ի նիստ գումարուելով որոշում մը պիտի տայ և մինչեւ որ այդ որոշում տրուի, առողջապահական Վարչութիւնը յարմար դատած է որ Տրապիզոնէն մինչեւ Օրտու (այս վերջինն ալ մէջն ըլլալով) գտնուած ծովեզերքէն եկող նաւերը սոյն թուականէն սկսեալ քարանթինայի ենթարկէն ի Սինոպ:

ՆԱԽԱԳԱՀ
Առողջապահական Ժողովոյ
19 հոկտեմբեր

—Տրապիզոնի կուսակալութիւնն հոկտ. 19 թուականաւ հեռագրած է թէ Տրապիզոնի քաղաքին մէջ պատահած երեք դէպքերէն զատ, հինգ մարդեր եւս վարակուեր և երեքը մեռեր են: Թէ վարակեալներու և թէ մեռնողներու նկատմամբ առողջապահական միջոցներն ամենայն խնամով ի գործ կը դրուին:

Տրապիզոնի կուսակալն երկրորդ հեռագրաւ մը ծանուցած է թէ քաղաքին մէջ այդ դէպքերէն զատ նոր դէպք չէ պատահած և վարակեալներէ մին ևս մեռած է: Կիւմիւշխանէի զինուորական մթերանոցին պահապան զինուորներէ մին հիւանդացեր է: Բլաթանայի ու Խոպէի մաքրանոցներուն մէջ հանրային առողջութիւնն և քարանթինայ չղթային պահապան զինուորաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է:

—Սինոպի մաքրանոցին վերատեսուչն հոկտ. 19ին հեռագրած է թէ երկու հիւանդ կանայք սկսած են ապաքինիլ: Այդ երկու կանանց ծառայող ուրիշ կին մը, որ ռուսական [illegible] շոգենաւին ուղեւորներէն է, հնտախտի նշաններով թեթեւապէս հիւանդացած ըլլալով, առանձին տեղ մը կը դարմանուի:

—Պարսկաստան զրկուելիք բժշկական յանձնախումբն հոկտ. 18 թուականաւ հեռագրած է Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ նոյն օրը Կարնոյ քաղաքին մէջ երկու դէպք ու առաջուան բռնուածներէն երեք մահեր պատահեր են: Հոկտեմբեր 12էն 17, Օվա գաւառակին մէջ՝ 14 դէպք ու 11 մահ: Հոկտեմբեր 10էն 17, Խնուս գաւառակին մէջ՝ 2 դէպք եւ 8 մահ: Հոկտեմբեր 7էն 12, ի Սպիր՝ 8 դէպք և 8 մահ: Բաբերդ գաւառակին մէջ 3 դէպք և 5 մահ:

—Պարսկական կառավարութիւնն [illegible] և [illegible] պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է հպատակութեանց դիւանին տնօրէն Պաղտատլեան Վսեմ. Օհան էֆէնտիի: Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը:

Ի ՆԱՅԾ. ՊԱԼԱՏ.— Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Խալիլ Րիֆաթ փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց և ստացաւ Վեհ. Սուլթանի հրամանները:

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Հելլենական, ռումանական ու շուէտական դեսպանք և գերմանական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ:

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՄՆՏՈՒԿ.— Նախարարաց Խորհուրդն որոշում մը տուած է՝ Պոլսոյ Ապահովութեան Սնտուկէն վագֆ կալուածոց փոխարէն փոխատուութիւն ընելու խնդրոյն նկատմամբ և այս որոշում տեղեկագրով մը մատուցած է Վեհ. Սուլթանին:

ՍՈՎ Ի ՊԷՆԿԱԶԻ.—Վեհ. Սուլթանն՝ իւր մասնաւոր Արկղէն տասն հազար ոսկի շնորհած է ի նպաստ Պէնկազիի սովեալ ժողովրդեան և միանգամայն հրամայած է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնլով փութով կատարել արմտեաց և այլ պիտոյից առաքումը:

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է տալ այն արտօնութիւնը, զոր Զմիւռնիոյ Խիտմէթ լրագրոյ արտօնատէր Ահմէտ Ճէլալէտին պէյ խնդրած էր՝ Րէհպէր Թիճարէթ անուն լրագրոյ մը հրատարակութեան համար ի Զմիւռնիա: Այս լրագիր երկրագործական նիւթեր ինչպէս նաեւ ծանուցումներ ու սակարանի լուրեր պիտի պարունակէ և շաբաթը երկու անգամ պիտի հրատարակուի: Տպագրական Տեսչութիւնը հարկ եղած արտօնագիրն յանձնած է Ահմէտ Ճէլալէտին պէյի:

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է տալ Անտօնի Վօրմարինի էֆէնտիի խնդրած արտօնութիւնն՝ ի Գանիա (Կրետէ) [illegible] անուն շաբաթաթերթի մը հրատարակութեան համար: Այդ թերթ առեւտրական ու երկրագործական նիւթեր պիտի պարունակէ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Բարոն Ռատօլին իշխանն, որ երէկ մայրաքաղաքս կը սպասուէր, ի Գորֆու քարանթինա սպասելուն պատճառաւ այսօր պիտի ժամանէ:

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.— Էնկիւրիի գծին բացումը տեղի պիտի ունենայ դեկտեմբեր 15ին (Ն. Տ.): Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն՝ երկաթուղեաց վարչութեան տնօրէն Խայրի պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը պիտի զրկէ անդ՝ ստացման գործողութիւնները կատարելու համար:

ԳԱՍԱՊԱՅԻ երկաթուղւոյ գծին հաշիւները քննելու համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ եւս ի նիստ գումարուեցաւ ընդ. նախագահութեամբ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վսեմ. Թէվֆիգ փաշայի: Յանձնաժողովն իւր խորհրդակցութիւններն աւարտած ըլլալով արդիւնքը տեղեկագրով մը պիտի մատուցանէ Բ. Դրան:

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցեալ ծրագրով մը, որ հինգ կէտերու վրայ հիմնուած է, հասոյթի նոր աղբիւրներ ցոյց տրուած են Համազգային Անկելանոցին համար: Այդ ծրագիր յանձնուած է Ներքին գործոց Նախարարութեան:

ՀԱՒԱՔԱՆՈՅ.— Հեռագրական եւ Թղթատարական վերատեսչութիւնն ի մօտոյ Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ հաւաքածոյ մը, որ կը պարունակէ՝ օսմանեան նամակադրոշմներու սկսելէն ցայսօր հրապարակ հանուած նամակադրոշմները:

ԲԵՐԱՅԻ յոյն աղջկանց նորահաստատ վարժարանի բացումը հանդիսաւորապէս տեղի ունեցաւ այս կիրակի օր ի ներկայութեան Յունաց Ամեն. Պատրիարքին, ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆի, հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկորտաթոյի և այլ երեւելեաց: Հանրային կրթութեան Նախարարութեան կողմէ ներկայ էր մէքթուպճի Սըրրի պէյ: Նիքօլա Բախարի էֆէնտի թուրքերէն բանախօսութիւն մը արտասանեց, յետ որոյ բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին:

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.— Իզմիրէն կը գրեն թէ կայս. Թանգարանի տնօրէն Համտի պէյի կողմէ ի Լաժինա գտնուած հնութիւնք 80 սնտուկի մէջ դրուելով Բօլօւէքի նաւամատոյցը փոխադրուեր են ուսկից Կ. Պոլիս պիտի զրկուին: Կ'ըսուի թէ ասոնք մեծարժէք նիւթեր են: կատարուած պեղումներէն, ի միջի այլոց, երեւան ելած է հոյակապ ամփիթատրոն մը:

ՁԻԵՐՈՒ ՑԵՂՆ ազնուացնելու նպատակաւ՝ կայս. ասպաստանաց տնօրէն Մուզաֆֆէր փաշա ծրագիր մը մատուցած էր Բ. Դրան որ տեղեկութիւն ուզած է բոլոր նահանգաց կուսակալներէն, և երբ ստանայ զայնս՝ լրջօրէն պիտի զբաղի հարկ եղած բարւոքումներն ի գործ դնելու: Մինչեւ ցարդ, բանակին ու թնդանօթաց համար պէտք եղած ձիերը օտար երկիրներէ կը բերուէին: Կայս. կառավարութիւնը հոգածու է այժմ տեղական ձիեր հասցնելու, որով կ'ազատի այդ նպատակին յատկացեալ գումարներն Եւրոպա զրկելէ: (Մոնիդէօր)

ՄԱՔՍԱՏԱՆՑ քիմիագէտ-քննիչ անուանուած է՝ կայս. բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն Տոքթ. Համտի պէյ: Տոքթ. Մունիքէտտին պէյ, որ ցարդ կը վարէր այդ պաշտօնը, Զիպէֆչէի առողջապահական բժիշկ անուանուած է:

ԼՈՅՏԻ «Իրանա» շոգենաւն որ Օտեսայէն Վենետիկ կ'երթար ցորեն բեռցած, հինգշաբթի գիշեր փոթորկի բռնուելով Կէլիպօլուի մօտ, Ինճիր-Պրունու կոչուած տեղը խրեր է: Թէեւ ընկերութեան Կ. Պոլսոյ գործակալութիւնն ազատարար նաւ մը զրկած էր օգնութեան, բայց անոր հասնելէն առաջ՝ Լոյտի «Վէսթա» շոգենաւուն օգնութեանց շնորհիւ «Իրանա»ն ազատուած ըլլալով անվնաս իր ճամբան շարունակեր է:

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլ. նաւատորմն, ընդ հրամատարութեամբ Սըր Ճորճ Թրայընի, ուրբաթ օրը Սելանիկի առջեւ հասեր է:

ԱՐԿԱԾՔ ԵՒ ՈՃԻՐՔ.—Անցեալ օր ի Պէպէք, մէկուկէս տարեկան տղայ մը լուցկիի տուփի մը հետ խաղալով լուցկիներու մէկ քանին կերեր և անմիջապէս հիւանդանալով մէկ քանի ժամ յետոյ մեռեր է:

—Նախընթաց իրիկուն Գարաքէօյի կամուրջին մօտ բաղխում մը տեղի ունեցաւ Գատըգիւղէն կամուրջ եկող և կամուրջէն մեկնող երկու շոգենաւերու միջեւ, սակայն բարեբաղդաբար ո և է արկած չպատահեցաւ:

—Կիրակի օրը յԱյաթէֆանոս ձկնորսներու մէջ կռիւ մը տեղի ունենալով մէկ քանի մարդեր վիրաւորուեր են: Ոստիկանութեան պաշտօնեայք հասնելով ձերբակալած են կռուարարները:

—Կիրակի գիշեր Պոլսոյ Լալէլի թաղին մէջ Սիւլէյման անուն մարդ մը, որ գինով էր, կռուի բռնուեցաւ Հասանի և սորա ընկերաց հետ: Հասան դաշոյնի ծանր հարուածներ տուաւ Սիւլէյմանին: Ոստիկանք հասնելով Հասանն ու ընկերները ձերբակալեցին և Սիւլէյմանը հիւանդանոց տարին:

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄ.— Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հասան փաշայի կողմէ ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ գտնուած և իւր ծնողացը յանձնուած է Մարիամ անուն այն աղջիկն, որ Տէրքօսի մօտ արտի մը մէջ աշխատած պահուն առեւանգուած էր գինեալ չորս անձանց կողմէ:

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ յունաց Մետրապոլիտ Տ. Ղավրիլ, որ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կողմէ մայրաքաղաքս հրաւիրուած էր, աստ ժամանած է:

ՓՈՂԱՑԱՒ.—Սիլիվրի Քաբուի կողմերը փողացաւ երեւան ելած և անցեալ օր ինը տարեկան տղայ մը մեռած է այդ հիւանդութենէն:

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ իրիկուն ժամ 9ին ի Ղալաթիա Մահմուտիյէ Ճատտէսի հրդեհ ծագեցաւ Անթօնեօ Բէրինիի վաճառատունէն, ուր կրակարաններ և այլ այդ կարգի նիւթեր կը վաճառուին: Վաճառատան վերի մասի մէջ գտնուած ապրանքներն այրեցան: Հրդեհն սկսած էր խողովակէ մը, որ [illegible] մէջ քարիւղ կը [illegible]: Խողովակին ծորակը հինցած ըլլալով, տնազուելու պահուն կրակ առած և այդպէս սկսած էր հրդեհը: Վաճառատան ապրանքներն ապահովագրեալ էին:

ՊԱՃԱՐԱԽՏ.—Սեբաստիոյ Նիքսար գաւառակին մէջ երեւան ելած պաճարախտն անհետացեր է շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներու:

ԽԱԲԵԲԱՅ ԿԻՆ ՄԸ.—Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Րումէլիի գաղթական Այիշէ անուն կին մը, որ այլ և այլ պատրուակաւ մէկ քանի մարդեր խաբած էր, անոնց դրամները չորթելով:

Ա Զ Դ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Արեւելեան երկաթուղեաց տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ յառաջիկայ նոյեմբեր 1 էն սկսեալ (Ն. Տ.) ցնոր տնօրինութիւն, գարեջուրի փոխադրութեան ծառայող և ետ զրկուող պարապ տակառներու և սնտուկով կամ կողովով պարապ շիշերու փոխադրութեանց համար՝ արեւելեան երկաթուղեաց ամբողջ գծին վրայ՝ վաճառաբարձ կառախմբոց ընդհանուր սակացոյցին Գ. կարգի կէս գինը պիտի առնուի:

Այս զեղչէն օգտուելու համար, առաքողք պարտին Առաքման գրատետրին ներկայացնել բեռնագիրը, գարեջուր փոխադրող այն կառքին որով կատարուած է պարապ տակառներու և շիշերու յետս դարձումը:

Ասկից զատ, պարապ տակառներն ու շիշերը ճամբայ հանուելու են անոնց կողմէ որոց զրկուած են, եւ պէտք ուղղուին նոյն առաքողներուն և նոյն կայարաններն ուսկից ճամբայ հանուած են:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել կայարաններու գործակալներուն:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 1892 հոկտ. 18

ԱԶԴ ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻ

1892 դեկտեմբեր 1/13ին, եւր. ժամ 1ին, օսմ. ծխախոտի Ռէժիի կեդրոնատեղւոյն մէջ, ի Ղալաթիա, նուազուրդ պիտի կատարուի 610,610,000 պանտրոլի հայթայթման համար: Զանազան տեսակ պանտրոլի նմուշներ, ինչպէս նաեւ յանձնառութեանց տետրի օրինակ մը, պիտի յանձնուի ամեն անոնց որք խնդրեն զայնս ընդհ. տնօրէնութենէն (Գ. ճիւղ):

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԱԼԻՔՍԱՆ ԹԱՆՏՐՃԵԱՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ակռայի ամենէն անտանելի ցաւերը կը դարմանեմ անմիջական կերպով: Առանց ակռան քաշելու, փտութիւնը ինչ վիճակի ու դիրքի մէջ ալ ըլլայ, 3-4 անգամ դարմանելով, ջիղերու փտեցնելու գործը կը վերջացնեմ եւ փըտած մասը կը լեցնեմ ապագային ցաւի, մաշելու եւ թափելու ամէն վտանգէ զերծ թողլու պայմանաւ: Լեցուելիք նիւթն է ոսկի, բլաթին եւ այլն:

Կեղծ ակռայներ ոսկւոյ կամ քաուչուքի վրայ: Այն անձինք որք իրենց կեղծ ակռայները բանիցս շինել տուած եւ ոչ մէկ կերպիւ անոնցմէ գոհ չեն մնացած, կամ զայնս զսպանակի ու թելերու հոգնեցուցիչ միջոցաւ կը գործածեն, թող դիմեն ինծ որ մաշած ու անկարելի կոչուած լինտերու վրայ կը զետեղեմ կեղծ ակռայներու ամբողջ կամ անչափ շարք մը եւ այս առանց զսպանակի եւ այլ որ եւ է ուրիշ միջոցի:

Նոր դրութեամբ կը հաստատեմ ոսկւոյ նուրբ թերթերու վրայ ամբողջ ակռաներու շարքեր որով քիմքն իւր համն եւ լեզուն իւր արտասանութեան կորովը ու նրբութիւնը չեն կորսնցներ, ակռայներն աղտէ, հոտէ եւ կոտրելու վտանգէ զերծ կը մնան: Զանազան ձեւերով կը պատրաստուին ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան դրութեամբ ակռաներ:

Փտած ակռաներու ամենախորին արմատներն անմիջական կերպիւ եւ առանց ցաւ պատճառելու կը քաշուին: Դիմել առտուան 1 էն մինչեւ ժամը 12 (Ը. Թ.), ի Բերա Թագսիմ, մեծ փողոց ֆրանսական հիւանդանոցին դէմ թիւ 41: 287

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Գոմէնտինկէրի տունն ի վաճառ հանած է երաժշտական երեք շատ սիրուն հատուածներ, որք ծանօթ երաժիշտ Պ. Բէքրինօ Կալէդոյի գրչէն ելած են եւ որք ձօնուած են առ Պ. Քայլարտ: Պ. Կալէդօի մասնաւորապէս շատ բան կը պարտինք մենք, որովհետեւ ինքն է որ Սինանեան հայ նուագախմբին գլխաւոր առաջնորդն եղած է:

Այդ նոր հրատարակութիւններն են.

1. ԾԱՂԿԱՄԱՏՏ, վալս.
2. ՄԻՍԻՐ ՊՈՒՏՅԱՅ, երկու հոգիի համար երգ ընկերակցութեամբ բիանոյի: Պզտիկ առնաւուտներուն երգն է այս մեծ կատարելութեամբ ձայնագրուած, շատ սիրուն եւ գեղեցիկ:
3. ՖԱՆԹԷԶԻ ՕՐԻԱՆԹԱԼ, Արեւելեան երեք եղանակներ մէկ տետրակի մէջ միացուած: Այս քայլերգները շատ կը փնտռուին եւ Թէփէ-Պաշիի նուագախումբն ամէն օր կը նուագէր զանոնք: 308

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀԱՄԲՈՒՐԿ, 31 Հոկտ.—4 վարակեալ, ոչ ոք մեռեալ:

ՄԻԼՈՒՕՔԻ.—(Միացեալ Նահանգք).— Ամբողջ թաղ մը հրոյ ճարակ եղաւ: Կազի գործարանը, Շիքակոյի երկաթուղւոյ աշխատանոցք այրեցան: Բնակչաց մեծագոյն մասը Գերմանք, Իռլանտացիք, Իտալացիք, Լեհք են, որք ամեն ինչ կորուսած են: Վնասք ինն միլիոն տոլար են:

ԱԹԷՆՔ.—Յունաստանի կողմէ Տէրութեանց հաղորդուած պաշտօնագրերն են ծանուցագիր մը չորս յաւելուածներով, որք են՝ Պուքրէշի հելլենական դեսպանատան մէկ յիշատակագիրն, Յունաստանի վերջնագիրը, Պ. Լահովարիի (Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարին) պատասխանն և խզումը ծանուցանող հելլենական ծանուցագիրը:

ՔԷՕԼՆԻՇԷ ԶԱՅԹՈՒՆԿ կ'իմանայ թէ կայսրուհւոյն ի Կաւկասիա ուղեւորութիւնն յետաձգուած է, որովհետեւ յԱպաս Թուման գտնուող իւր որդւոյն վիճակն հիմակ աղէկ է:

ՄԱՏՐԻՏ.—Բոնթէվէտրա նահանգին մէջ ողողմունք կը շարունակին: Շատ վնասք կան:

ԼԻՍՊՈՆ.—Գերմանիոյ դեսպանը գիտողագիր մ'ուղղեց փորթուկէզ կառավարութեան՝ պետական երկաթուղեաց ընկերութիւնը վերակազմելու որոշման վրայ:

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 20 Հոկտեմբեր

Այսօր Ղալաթիոյ Պորսան գոց է:

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 ⅛
3 » Փարիզի »		22 85
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ		
Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		23 34
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	23 32½
Կէս օրին	»	23 32½
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		82 38
» » ժամ 5ին		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ		
Փոխառութիւն Ա. Սէրի		54 ½
» Բ. »		30 ½
» Գ. »		23 34
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ		
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 12
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	8 02
Պանք տը Քօնս.	» »	5 01
Յօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 22
Ռէժի	» »	16 12
Թրամուէյ	» »	606
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	93
Բաժնեթուղթ Լաւրիօմի		85 50
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 29
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107 20
Իմբէրիալ	»	90
Քրիմից	»	51 19
Րուպլ Թղթադրամ	»	9 20
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	107 04
Մանր արծաթ	»	101
Մէթալիք	»	98
Թասֆիյէ	»	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 31 Հոկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99
» » 4½ %	106 10
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 70
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	469 37½
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	425
Օսմանեան Երկաթուղի	93 75
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	370
Պանք Օթօման	591 25
Քրէտի Լիօնէ	781 25
Իտալական Ռանթ 5 %	92 32½
Եգիպտական միացեալ	501 25
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 15
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ)	375
ԼՈՆՏՈՆ, 31	
Անգլ. քօնսօլիտէ	96 87½
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 50
» » » Ա.	54 ¼
» » » Բ.	30 ¾
» » » Գ.	22 ¼
Օսմ. փոխառութիւն 1871	95 ¾
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	92 ¾
Պանք Օթօման	13 ¾
Այտընի երկաթուղի	19 ½
Գասապայի երկաթուղի	12 ½
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	99 ½
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	102 ⅝
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	105
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 336
ՎԻԵՆՆԱ, 31	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	— —
» Փարիզի »	47 57
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթք	173 50
» Երկաթուղի	46 90
ՊԵՐԼԻՆ, 31	
Օսմանեան Երկաթուղի	94 50
Օսմ. Ռէժի	190
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 245
» Փարիզի »	80 55

ՆԱՄԱԿ ՇԻՔԱԿՕՅԷ

ՀՆՏԱԽՏՆ Յ'ԱՄԵՐԻԿԱ

ՇԻՔԱԿՕ, Օգոստ. 31 (*)

Միացեալ-Նահանգաց կառավարութիւնն՝ ամեն կարելի եղած միջոց ձեռք առած է հնտախտի դէմ: Աչալուրջ հսկողութիւնք կ'ըլլուին ի Նիւ-Եօրք, Պօսթըն, Ֆիլատելֆիա, Սանֆրանչիսքօ, և ուրիշ մեծ և ծովեզերեայ քաղաքաց մէջ: Համպուրկի նման վարակեալ և ուրիշ Եւրոպեան տեղերէ հասնող նաւեր 2—5 օր քարանթինա կ'ըսպասեն Նիւ-Եօրքէ քիչ հեռու կղզիներու մէջ, ուր հականեխականներով գաղթականաց ինչքերն և ուրիշ նիւթեր կը մաքրուին և աղի ջուրով բաղնիքներու մէջ կը լուացուին և յետոյ թոյլ կը տրուի քաղաք մտնել և կամ ուրիշ տեղեր գաղթել: Հոլանտական գաղթային նաւեր քիչ մը ժամանակ գաղթական չի բերել խոստացած են: Անցեալ օր ի Նիւ-Եօրք, աւստրիացի նորեկ գաղթականի մը յանկարծ փողոցին մէջ իյնալ ու փսխելը մեծ յուզում պատճառեց. այդ մարդ անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուելով մի քանի օրեր մասնաւոր հսկողութեան տակ պահուեցաւ ի բժշկական քննութիւններէ վերջ բարեբաղդաբար քօլէրա չըլլալն ապացուցուեցաւ: Առողջապահական ժողովոյ գաղտնի մէկ նիստէն վերջ յայտարարութիւն մը եղաւ ժողովրդեան, առողջապահական կանոններ և հրահանգներ տուող հնտախտի ժամանակ ի գործ դրուելիք խել մը խրատներ և զգուշութիւնք քարոզելով: Ժողովուրդը կը կարծէ որ հնտախտը Նիւ-Եօրք հասած է՝ բայց առողջապահական ժողովոյ նախագահը Վիլսըն՝ բացարձակապէս յայտարարած է թէ «այժմ քօլէրա չկայ»: Բայց կը կարծէ թէ [illegible] դէպքեր պատահած են: Քաղքին վերի մասին մէջ կասկածելի տեղի տալիք երեք դէպքեր պատահած են և տեղական կառավարութիւնն արտաքոյ կարգի ձեռնարկութիւններ և զգուշութիւններ ի գործ կը դնէ շարժուն հիւանդանոցներ վերահաստատելով և այլն: Քաղքին մէջ անհաս պտուղ ծախողներ պատժոյ ենթարկուիլ սկսած են: Վաշինկթընի կառավարութիւնն ալ խիստ հրամաններ հանած է, մասնաւորապէս Քանատա և Մեքսիկայի սահմանագլխոյ վրայ քարանթինա հաստատել տալով: Գալով Շիքակոյի, առողջապահական վիճակը շատ աղէկ է և մասնաւոր հիւանդութիւնք չկան: Այսօր, 31 օգոստոս, առանց [illegible] դուրս ելլել անկարելի է, ինչպէս մի քանի օրէ ի վեր: Զով և առողջ օդ մը. բայց խել մը միջոցներ ձեռք առնուած են դարձեալ: Հնտախտն եթէ անգամ մը Նիւ-Եօրք ոտք կոխէ, շատ դժուար է առաջքը առնել և միւս քաղաքները պաշտպանել, վասն զի հազարաւոր երկաթուղիներու երկնեկութեան վրայ հսկել դիւրին բան մը չէ. ասկից զատ Նիւ-Եօրքի մէջ շատ ստորին և անմաքուր թաղեր կը գտնուին ուր գաղթականութիւնք և աղտեղութիւնք մնայուն [illegible] են, ինչպէս է հրեից թաղն, իտալացւոց թաղն և չինացւոց թաղն. արդէն օդն ալ շատ խոնաւ է գետերու մէջ գտնուելուն համար: Ուստըրի մէջ ալ, ուր շատ հայեր կը բնակին, Առողջապահական Ժողովը մի քանի հայերու տուներ այցելելով չափազանց անմաքուր և վտառողջ գտած են ըլ-

---

(*) Ծ. Խ. Մեր Շիքակոյի թղթակցին այս նամակ ուշ հասած է ձեռքերնիս:

նախարաններն և դուրս հանած են հայերն, յայտարարելով որ այսուհետեւ հայերու զատ տուն պահելու թոյլտուութիւն չպիտի լինի, եթէ մաքրութեան հոգ տանող տանտիկին կամ խոհարար չունենան (**)։

Ճերիտէի Թէրճիւմանի մէջ յօդուած մը կար. տարիներ առաջ Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպան Սըր Տաւիտ Իւրքուարիի գրչէն ելած, որ թրքական բաղնիքներու առողջապահութեան որչափ օգտակար ըլլալն և քոլերայի դէմ ալ ամենամեծ դեղ մը ըլլալը պարզաբանած էր։ Հ. Ա.

* * *

Ց. Գ.— Այսօր Համպուրկէ Նիւեօրք ժամանող Մօրավիա նաւուն ճամբորդութեան միջոցին քսան երկու անձեր հնտախտէ մեռած և ծով նետուած էին, որոնցմէ երկուքը չափահաս և միւսները մանկտիք են եղեր։ Վերջին աստիճան զգուշութիւն ձեռք առնըուած է յիշեալ շոգենաւին մէջ գտնուող ճամբորդաց և ապրանաց համար։

ՀԱԼՔԻ

Աջակողմդ ծով, ձախակողմդ ծով, առջեւդ ծով, ետեւդ ծով, չորս կողմդ ծով. բայց ո՛չ չորս կողմդ, երեք կողմդ, որովհետեւ Հալքի եռանկիւնի մը ձեւն ունի, մէկպէտ շատ անկանոն եռանկիւն մը. ահաւասիկ այդպէս է Հալքին, Հէյպէլին։ Մէկ կողմդ կը նայիս կապոյտ, շատ կապոյտ, երկինքն իսկ նըսեմացնող կապուտով նեղ ծով մը, դիմացդ դաշտեր, արտեր ու այգիներ, այնպէս մը զետեղուած որ անոնցմէ բան մը չը կորսնցնես, մանրամասնութիւն մը անտես չառնես. վերէն վար շեշտակի գրուած և հիւսիսէն հարաւ իրարու ետեւէ շարուած, նախ Վոսփորի հեռաւոր մանրանկարները, հարաւային Վոսփորի քաղաքացեալ, խըճողեալ տեղուանքը որք հեռաւորութեան կապտորակ շուղին մէջ ծածկուած կարծես քիչ մը խեթիւ կը նային քեզ զիրենք լքանելուդ համար, կամ թէ այդ յաջորդաբար հաստցող, բարակցող և սպիտակ ծերպեր ունեցող կապոյտ վարագոյրին ետեւէն մանկական հաճոյքներով քեզ հրապուրել կ'ուզեն, երբեմն ցուցնելով ճերմակ ու փայլփլուն շէնքեր, ապարանքներ և երբեմն ալ արեւէն ցոլացող ոսկի ապակիներ։ Անկէց ասդին՝ մութ, սեւ տեղ մը, մահուան տրամութեան դրոշմ յայտնապէս կրող անտառ մը, Մեռելոց անտառ, Հայտար-Փաշայի գերեզմաննոցը որուն սեւ ու խիտ, վախ ու բարձր նոճիներուն տակ անշուշտ պիտի տեսնէի անդենին նման ճերմակ քարերը որք անհոգի մարմիններ կը ճզմեն, եթէ վեց աչքեր ունենայի և կամ երեւակայութեանս աչքերը զինէի։

Եւ այդ մահուան վայրերէն ասդին, մահուան բաւական հզօր թշնամի մը կը ցցուի, ճերմակ, բոլորովին ճերմակ ուրուական մը, գոգցես գթութեան ուրուականը որ մարդիկը մահուանէ պիտի փրկէ եթէ կարելի ըլլայ, փարոսը իր դարձդարձիկ, երբեմն փայլուն, երբեմն մարող լոյսովը մահուան խաւարը պիտի փարատէ Եւքսինեան Պոնտոսին լայնատարած սահմանները կտրել անցնիլ ուզողներուն վրայէն, սակայն մահն արդեօք այդ լուսափիւռ ճառագայթներէն աւելի զօրաւոր միջոցներ չունի՞։

Այդ փարոսը բոլորող ծովախորշէն ասդին ամեն գոյն հող, ամէն գոյն վարուցանք կը սփռուին մինչեւ Այաստոսի ստորոտը։ Հոս դեղին լերկ հողեր, կանաչ ու թարմագեղ այգիներ, հոն սեւ ու բան մը խոստացող, իրենց մէջ հարստութիւններ պարփակող գիւղացւոյն հացն և ուրախութիւնը պարունակող հողեր և վերը՝ երկինքին մէջ պահուըտող, ամպերուն մէջ թաքչող գագաթներ, միշտ կապուտով ծածկուած։

Աջակողմդ է Բրինքիբօ, Մեծ-Կղզին, տարածութեամբ մեծ, բարձրութեամբ մեծ, տուներու թուով մեծ, մարդոց թուով մեծ և ազնուականութեամբ մեծ, որ իր քոյրերը ետին ձգած՝ դէպ ի ցամաք կը յառաջանայ Այտոսի նման. իսկ ձախ կողմը՝ ծո՛վը, Պոնտոսը՝ աչքիդ առածին չափ ընդարձակ, լայնածաւալ և իր հիւսիսի շըրջագծին վրայ մեծ ու վեհ շէնքեր, կըլոր ու մեծ գմբէթներ իրարու ետեւէ կը շարուին, Այա-Սոֆիա, Սուլթան-Ահմէտ և այլ շատեր, որոց մինարէներուն սլաքները կը ստուերագծուին Մարմարայի այդ հեռաւոր ափունքին վրայ. սակայն անոնք ալ հեռու, շատ հեռու մնացած են կղզիներէն։ Մարմարայի այդ եզերքը բոլորովին հակապատկեր մըն է հանդէպակայ եզերքին որ այնչափ լերկ հողերով ու դաշտերով ծածկուած է ու շատ քիչ տեղեր ճերմակ ճերմակ տուներու խառնուրդներ ցոյց կրնայ տալ։

Գանք կղզւոյն մէջ. նախ զբօսատեղիներ շատ քիչ, ճեմելու վայրեր ամենեւին, իսկ քալելու յոգնելու տեղեր շատ ու շատ։ Զբօսատեղիները մատի վրայ կը համրուին, Նաւամատոյցին զբօսարանը, Չամլըքը, Չամ լիմանը և Այա-Նիկոլը, ամէնն այս է։

Ցունաց աստուածաբանական վարժարանը բարձր ու հեռու ինկած է. Ցունաց միւս դպրոցն ալ, առեւտրական բարձր ուսմանց դպրոցը, անդին պզտիկ ձորի մը պէս տեղ մը պահուըտած տխպար վաճառականի մը նըման հանդարտիկ իր գործին մէջ կը յարատեւէ ու կը յառաջդիմէ առանց փող ու թմբուկ զարնել տալու։ Կայսերական կառավարութիւնն ալ բարձրագոյն վարժարան մը ունի հոն՝ Նաւային վարժարանը որ կղզւոյն արեւելեան կողմը Նաւամատոյցին ճիշդ քովիկը ջուրին եզերն է։

Բայց ամեն զբօսատեղիէ լաւագոյնն էր այն ծառն որ բանաստեղծ մտերիմ մը գտած էր։ Շոճիներու երկար ու խիտ անտառներու մէջ պարտասելէ յետոյ երեւակայեցէք հովանոցի ձեւով դարձեալ շոճեայ ծառ մը որ կղզւոյն հիւսիս-արեւելեան կողմը ինկած կը կենայ, իր լայնատարած ստուերը նըւիրելով ամենուն և իր ռետինային բուրումն ընծայելով։ ԿՈԼԻՈՊԷ

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

ՍԿԻՒՏԱՐ, 19 Հոկտ.
Երկուշաբթի

Երեկ, կիւրակէ առաւօտ, Թաղիս Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ պատարագեց՝ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդութեան պատճառաւ հոս գտնուող Շամիրի քահանաներէն Արժ. Տ. Խորէն քահանայ Քիւչիւկեան։ Թէեւ ըստ ոմանց եկեղեցականաց Ս. Պատարագի արարողութիւնը ամենէն սահուն ամենէն դիւրին արարողութիւնն է, որպէս «Պահպանիչ» «Փարատեա»ն եւ «Հօգւոց»ը, բայց մեզ համար այնպէս չէ և այնպէս չը լինելուն համար կը փափաքիմք մի քանի դիտողութիւններ ընել թաղիս քահանայից ոմանց ընթացից համար՝ իրենց օրինակ բերելով երեկուայ Արժ. Պատարագիչը։ Չեմք գիտեր ուրիշ տեղեր, բայց թաղիս Ս. եկեղեցւոյն մէջ լուր օրեր կարծես թէ պատարագ կը մատուցուի, տասն վայրկեանէն ամեն ինչ վերջացած է, «Օրհնեալ եղերուք»ն շատոնց ըսուած և պատարագիչ քահանայն մեկնած է, գէթ ես այնպէս կ'ենթադրեմ թէ այս ընթացք սովորութիւն մը դարձած է գրեթէ ամեն տեղ։ Կը թողումք ուրիշ եկեղեցեաց քահանաները և կը խնդրեմք մեր Պատ. քահանաներէն ինչ որ կ'ուզեն թող ընեն, բայց մեր բարեպաշտութիւնն ու եկեղեցասիրութիւնը յարգեն և եթէ դիւրազգած անձնասիրութիւններ վիրաւորած չեմ ըլլար՝ կը յորդորեմք զիրենք օրինակ առնել երեկուան պատարագիչ Տէր Խորէն Հօրմէն։ Անշուշտ իրենք ալ մեզի հետ զգացին և զգածուեցան լսելով այն ներդաշնակ, այն կանոնաւոր, այն վսեմ արարողութիւնը զոր կատարեց Արժ. Տ. Խորէն քհնյ. Քիւչիւկեան։ Արդարեւ շատ բարձրաստիճան եկեղեցականներու մատուցած հանդիսաւոր պատարագներու ներկայ գտնուած եմ, բայց այնքան սուրբ տպաւորութիւն մը կըրած չեմ, այնքան անմեղ ներշնչում մը ունեցած չեմ որքան երէկ, մանաւանդ «Առէ՛ք կերէ՛ք»ի այն վսեմ սրբազանութեան ժամանակ, զոր կ'արտասանէր Արժ. պատարագիչն այնպիսի ձայնով՝ այնպիսի շեշտով՝ այնպիսի ձեւով մը՝ որուն ի լուր չէր կարելի չյափշտակուիլ մարդկային մըտածումներէ վեր բանէ մը և չխոկալ անով։ Այս առթիւ մեր Պատ. քահանայից նկատմամբ ըրած դիտողութեանցս վրայ տեղւոյս Գեր. Քարոզչին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք որ մեզնէ աւելի նախանձախնդիր է։ ՍԿԻՒՏԱՐՑԻ ՄԸ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԼՈՒ

ՔԱՂԱՔԻՆ ԴԻՐՔԸ. Բալու փակուած է երկու լերան մէջտեղ. երդիքի պէս նեղ հորիզոն մ'ունի, շէնքերը կառչած են բերդին զաղ լերան կուշտը և մէկ մէկու վրայ նայելով կիջնեն մինչեւ գետափը. Արածանի կը հոսի դէպի արեւմուտք քաղաքին ոտքերը լուալով։ Քրիստոնեայ եւ Թուրք թաղերը իրարմէ զատուած են, Քրդաց թաղը բերդին արեւմտակողմն՝ Զովեա կ'ըսեն. կսկսին անկէ վար մինչեւ գետին փոսը հայ թաղերը. Թուրք բնակութեանց թիւն է 1500, քրիստոնէից 400։ Այս չորս հարիւր տուն բաժնուած են չորս առանձին թաղերու, Ս. Կիրակոս, Ս. Աստուածածին, Ս. Լուսաւորիչ, Ս. Սահակ, թաղերը կը յորջորջուին այդ անուններով։ Մէկ եկեղեցիին ծուխը միւս եկեղեցին ոտք չի դներ, թէեւ այդ մարդուն տունը իր մօտիկ չուզած եկեղեցւոյն պատկից է։ Առտու իրիկուն անոր զանգակը իր ականջին մէջ կը խօսի. ժամանակին ըսին ու ես չեմ յիշեր թէ որ առաջնորդի օրով եկեղեցի ու թաղ միացնելու փորձ մը ձեռնարկուած է, բայց արդիւնքը տեւական չէ եղած։ Քահանայից թիւը եկեղեցեաց թիւոյն նայելով քիչ է, Տ. Գրիգոր, Տ. Պօղոս, Տ. Կարապետ, Թրխեցի քահանայ մը ու ալ չեմ յիշեր։ Ասոցմէ Տ. Պօղոսը միայն չտեսայ, դուրսէն մաքուր հագուած փակեղին ուղիղ գլուխնին վրայ ու պատկառոտ շէնք շնորհք մ'ունէին եթէ երեւոյթէն մարդ դատել տրամաբանական է։ Թուրք թաղին դիրքը աւելի բարձր, աւելի օդաւէտ։ Ունին մեծ եւ փոքր ութ մզկիթներ, ընդ վերին հովանաւորութեամբ երկու նշանաւոր Շէյխերու Շէյխ Մահմուտ և Շէյխ Հասան. Թուրք եւ քրիստոնեայ սիրով կ'ապրին։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ.— Մայր եկեղեցին է Ս. Լուսաւորիչ. Բալուցոց ալ մայր վարժարանը անոր բակին մէջ կը գտնուի, կան նաեւ Ս. Աստուածածնի ու Ս. Սահակայ վարժարանները, Ս. Կիրակոս դպրոց չունի։

Լուսաւորչի վարժարանը կը գտնուի, ըսինք, եկեղեցւոյն բակը, բաւական յարմար շէնք մ'է սա, լոյս, օդ, գրասեղան տեղը, ունի 120 աշակերտ, 4 ուսուցիչ, ծաղկոցի բաժինը վարժարան կոչուած սըրահին տակը նեղ, մութ խուց մ'է. ուսուցչաց երեքը՝ աւելի կարողագոյնները, կը զբաղին վարժարանին մէջ։ Վարժարանի Ա. դասատուն է Պ. Արամ Յովհաննէսեան, երկրորդն է Պ. Կիրակոս Անդրէասեան, երրորդականին է այս տարուան միակ շրջանաւարտ ուսանող Պ. Նազարէթ։ Կ'աւանդուի հայերէն գրաբար, թուրքերէն ֆրանսերէն, մաթեմաթիք մինչեւ դրահաշիւ, պատմ. և աշխարհագրութիւն. այս 5—6 առարկաները կը դասախօսէ Ա. դասատուն, մնացեալ երկրորդական սեպուածները թողուած են միւս երկուքին, եկեղեցական երաժշտութիւնն կ'աւանդէ Թաչճեանի աշակերտ նոյն Բ. դասատուն։ Թէ այս բոլորն քանի՞ տարիներու վրայ կ'աւանդուի, որոշ չկրցի հասկնալ, տարեկան ծախքն է 75—80 ոսկի, մէկ մասը կ'ստացուի թօշակաւորներէ, մէկ մասն ալ անշուշտ սարէն ու ձորէն։ Վարժարանը պաշտօնապէս թաղական խորհրդոյ վարչութեան ենթարկեալ է, սակայն ներքին կարգադրութիւններ յաւէտ ուսուցչաց ձեռքով կը տնօրինուին։ Մեր այցելած օրէն 10—15 օր առաջ արդէն Ա. դասատուն հրաժարեցուցուած էր։

Ս. Աստուածածնի թաղին վարժարանը նոր սկսած էին շինել։ Աշակերտք կը գործածուէին պատի վրայ աղիւս փոխադրելու. հոս ալ իբր 100 աշակերտ. կ'աւանդուի հայերէն, թուրքերէն եւն. մէկ դասատու, ամէն բան իր վրայ, մանկավարժ ու երաժիշտ, ծախք տարեկան 25—30 ոսկի. Ս. Սահակի վարժարանը 11 աշակերտ, տիրացու Սահակը վարժապետ, ծախքն ուզեցի հասկնալ այս տիրացուէն, «դեռ, ըսաւ, գիս մուալլէմ բերած են», չորս ամիս հազիւ կայ պաշտօնավարելը։ Թուրքերն ունին նախնական դպրոց մը, 27 աշակերտ հիմա, ձմեռը 40—50ի կը բարձրանայ այդ թիւը, դասատուն երկար տարիներէ ի վեր կ'ապրի հոն, գիտէ քաջ պարսիկերէն ու արաբերէն լեզուները։

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՔ 45—50 տուն, ունին երկսեռ վարժարան, կ'ուսանին իբր 60 աշակերտ և աշակերտուհի, կը պահեն խեղճուկ քարոզիչ մը որուն համար կը պատմէին թէ առաւօտէ ցերեկոյ շուկայի մէջ հանդիպող հայուն օձիքէն բռնելով կը վիճաբանի կրօնական խնդրոց վրայ։

ՎԻՃԱԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Առաջնորդական տեղապահ քահանայէն ընդհանրապէս գոհ են. Ընտրելեաց ցանկ մը ղրկուած է, վըրան նայող չի կայ, գաւառական ընդհանուր ժողովը մահուամբ, բացակայութեամբ և օրինական ժամանակի անցմամբ քայքայուած է, կայ չկայ կրօնական և քաղաքական խառն ժողով մը, որը առ հարկի առաջնորդարան ոտք կը դնէ երբեմն, Տ. Գրիգոր քանիցս խոյս տալ ուզած է այդ անկերպարան կացութենէն հրաժարական տալով, Պատրիարքարանը մերժած է, կը մնայ արդ ինքն ամեն բան, քահանայ, տեղապահ, վանահայր և այլն։

ԶԱՆԱԶԱՆՔ.—Երկու-երեք տարիներու մէջ Բալու ունեցեր է գեղեցիկ դիրքով զօրանոց մը քաղաքին արեւմտեան կողմը, հեռագրատուն եւ քաղաքապետութիւն։

Տուներն են անկանոն շէնքեր քարով ու աղիւսով շինուած, երկյարկ, երբեմն եռայարկ, կը նային դէպի արեւելահարաւ, ասոնց վերի յարկերը Քէօշկի ձեւերու մէջ դրուած են, անկարգ աննպատակ ծողուններ իրարու վրայ կուտակուած, տախտակուած յատակով սենեակ շատ քիչ, բայց կնիկներ օրն օրին կլրով ու շաղախով հայելիի պէս փայլուն յատակ մը կը շինեն. ամեն շաբաթ գրեթէ ամեն օր սենեակի յատակին ու պատերուն վրայ կը շփեն կամ հեղկացուած թրիք, կամ օրին հանուելէ վերջը մնացած անպէտ թթային քըմուք մը։

Արու էգ առողջ չեն երեւիր, կրակէն ազդուած կտաւի գոյնով դէմքեր. կը պատմէին թէ էգն աճուն չէ այս տեղ, երկուսեան ալ լիակորդ կը խմեն, ջուր չի հասնիր, արդէն երկուքուկէս աղբիւր կայ կաթկթող, խիստ սակաւաջուր, ասոնց վրայ գիշեր ու ցորեկ կռիւն անպակաս է, տիկեր կը խլտուին, սափորներ կը կոտրուին, երբեմն նաեւ գլուխներ։

Բայց միեւնոյն ժամանակ ամեն տան պատուհանէ կը տեսնուի Եփրատը որ քիչ մը վարէն կը հոսի դեղնագոյն, մերթ կապոյտ (տղմախառն) ու ջուրի պակասը չի լեցներ, Եփրատ եզերքին վրայ կը տանի իրիկնամուտի պահուն խմողներու բազմութիւնը, օգուտն այսչափ, իսկ միւսը անթուելի կը պատմեն, մեր հոն եղած օրերը տասներկու տարուան հայ տղեկ մը գետամոյն եղաւ մինչ տղուն ծնողքն ալ Խարբերդ հարսանիքի գնացած էր։ Այսպէս միշտ։

Տեղացւոց աչքը դուրսն է, մանաւանդ Խարբերդ կուզան հաստատուիլ, տեղւոյն վրայ ապրելու բաղձանքը բան մը չի նշանակեր։ Շատ միս կայ կ'ըսէին, բայց մենք Խարբերդ ու հոն քաշը նոյն գինը տեսանք, 2 ղրշ. բանջարեղէն սակաւ, Խարբերդէն կը տանին։

Անքանակ ծխախոտ, լիտրը 18—20 ղրուշ, շուկային մէջ կը ծախուի ամեն կէտի վրայ, մենք Խարբերդէն տարած էինք հետերնիս. կարգահատէին։

ՇՈՒԿԱՅԻ ՎԻՃԱԿ.— 170—180 կրպակ, 2 պանդոկ, գլխաւոր յաճախորդը քիւրտն է, դրամի տեղ շատ կը պատահի ձիու ոչխարի փոխանակութիւն, Հալէպէն կը բերեն ապրանքը, ոմանք Խարբերդի կարեւոր վաճառատուներէն. հացագործ 4 փուռ, Թուրք, մսավաճառ 18—20, գինետուն ամեն տուն։

ՀՈՒՆՁՔ.— Շատ լաւ եղած է, վարձակալները կը մրցէին. Հապպայ նշանաւոր գիւղը որ ամեն տարի 30—35 հազար ղրշ.ի կը ծախուի եղեր, այս տարի հայ վարձակալի տրուեցաւ 46 հազար երեք հարիւրի. բալուցիք չեն աշխատիր իրենց հողին վրայ, աչքերնին դէպի պանդխտութիւն՝ դիւրին կեանքի մը ետեւ կը վազեն ինչպէս հիմայ Խարբերդցիք սկսան նոյն ճամբան բռնել։

Շատ ընդարձակ արտեր խոպան թողուած են, մարդու հասակէ վեր խիտ խիտ ուղտափուշ, հողը Խարբերդի հողին նայելով թարմ է, խիստ ընդունակ բուսաբերութեան։ Քաղը վերջացած էր գրեթէ, կալատեղիները կը փոխադրէին։ Արտերու վրայ բալուցի գեղջկուհեաց վիճակն անտանելի է։ Մեծ աշխատութիւնը կնոջ վըրայ կը ծանրանայ։

ԱՂՋԿԱՆՑ ԴՊՐՈՑ.—Քաղաքին մէջ 70 աշակերտուհիներէ բաղկացեալ վարժարան մը կար, բացումը դեռ հազիւ 5 ամիս, բաւական ճաշակաւոր ձեռագործներ արտադրած էին, վարժուհին տեղացի մը կինն է, հանգուցեալ Մայրապետին սանուհիներէն, խնամակալութիւն մը հիմնադիր եղած է ասոր բաւական գովելի ջանքեր տեսանք ու պատմեցին այս վարժարանի տակաւ բարեկարգութեան համար։

Յ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Խարբերդ

Աստի անդի

ՉԻՆԱՑԻ ՁԿՆՈՐՍՔ

Քաղաքակրթութեան առաջին ժամանակներէն ի վեր կը լսուի որ մարդն իր բնազդն ու կենդանեաց հլութիւնն ի կիր կ'առնու, գործնական օգուտներ քաղելու համար անկից և անոնց կը վստահի շատ մը գործեր զորս ատեպ այնքան ճարպկութեամբ և յաջողակութեամբ ի գլուխ կը հանեն որ շատ մարդիկ պիտի վարանէին զայն կատարել։ Շատ անգամներ լսուած են որսի շանց կորովութիւնն ու սրամտութիւնն, սուրհանդակի նման նամակներ փոխադրելն, օդերուն մէջ ձայը հալածելու համար կրթուած բազէներու պատմութիւնները։ Այս ճարտար, ուշիմ և հանճարեղ օժանդակաց մէջ պէտք է ջրագուաններն (1) եւս յիշել, որք կարեւոր ծառայութիւններ կը մատուցանեն. Չինաստանէն նոր դարձող ճամբորդ մը հետեւեալը կը պատմէ գիտական թերթի մը տնօրէնին. «Չինացի երիտասարդը թեւը երկարեց և իրեն ամենամերձ գտնուող թռչունը եկաւ իսկոյն անոր ձեռքին վրայ թառեցաւ։ Ձկնորսը գգուեց, փայփայեց զայն և գլուխը դէպի կտուցը հակեց, իբր թէ մեծարանաց խօսք մը կը մրմնջէր, յետոյ դրաւ նաւակի եզրին վրայ։ Ջրագուաւը քանիցս ջրոյ մէջ մխրճեց կտուցը, թեւերը շարժեց, պոչն երերցուց և յետոյ մէկէն ի մէկ վտակին մէջ խոյացաւ։ 10—12 երկվայրկեան վերջ կտուցը բաւական մեծկակ ձուկ մը բռնած, երեւցաւ, լողալով դէպի տէրը յառաջեց և ծըղծմուխ յաղթութեան մը ամեն նշաններն արտայայտելով որսն անոր տուաւ։ Ձկնորսը սակառի մը մէջ նետեց ձուկը։ Թռչունը կրկին մխուելով երկրորդ ձուկ մը բերաւ։ Այսպէս իր ընթացքը շարունակեց անընդհատ։ Սակայն ամէն անգամին ալ անխոնջ չկրնալով յաջողիլ, ձեռնունայն կը վերադառնար, և այն ատեն դէմքը դըժգոհ և փարանեալ էր։ Հուսկ ուրեմն ընդհատեց իր ջրասուզութիւնները եւ անքթիթ ակամբ ուշի ուշով իր տիրոջ դէմքը դիտեց իբր թէ խորհուրդ մը կը հարցնէր կամ վերջին փորձ մըն ալ փորձելու նըպաստաւոր խրատ մը կը խնդրէր։ Չինացին ձեռքի թեթեւ շարժում մ'ըրաւ, թռչունն ընդոստ խոյացաւ դէպի ջուրը. պահ մը անհետ եղաւ և երբ ջրոյ միապաղաղ մակերեսին վրայ ելաւ՝ 20 հարիւրորդամէտր երկայնութիւն ունեցող շքեղ ձուկ մը բռնած էր։ Ցայնժամ թեւաւոր ձկնորսն, իր տարած յաղթանակին վրայ գոհ, հպարտ, գլխի յոյժ նշանակալից օրօրումներով վարձատրութեան մը կը սպասէր տէրոջը անհամբերութեամբ։ Ակնկալածը շնորհուեցաւ նաւակին մէջտեղը դրուելով, ուր եկաւ, թառեցաւ իր ստացած կարեւորութեան վրայ բոլորովին հպարտ։»

Իրենց ձկնահանութեան պահուն, բռնած ձուկերնին չկլլելու համար, ջրագուաւք վզերնին օղակ մ'ունին, բայց սակայ անգիտակցութենէ յառաջ կուգայ, վասն զի թռչունն իր արհեստին ոչ միայն խլպախ, անբրկիւղ և նախանձախնդիր է, այլ ճշմարտապէս իր պատասխանատուութեան խիղճ ունենալ կը թուի։

ՄԻՍԻՈՆԱՐՆԵՐՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ

Նորաձեւութիւնը հաստատապէս արուեստահանդէսներունն է որք ամենուրեք կատարուեցան և տակաւին շատ տեղեր ալ պիտի կատարուին։ Մօտ օրերս լրագիրք առիթ պիտի ունենան զարդական արհեստներու արուեստահանդէսին վրայ խօսիլ, որ «կնոջ արհեստներն» ի ցոյց պիտի դնէ, բան մը որ երազել կուտայ մեզ։ Կրնանք այժմէն գուշակել թէ ասիկա խիստ հետաքրքրաշարժ արուեստահանդէսներէն մին պիտի ըլլայ հաւանականաբար և մեծ յաջողութիւն պիտի գտնէ։ Մինչ մենք ատոր կը սպասենք, ահաւասիկ կը զեկուցուի յառաջիկայ Թուականին միսիոնից միջազգային արուեստահանդէս մըն ալ։ Սոյն սըլբալի և սքանչելի արուեստագիտութիւն շատ գլուխ գործոցներ արտադրեց, զորս ոչ ոք խորհեցաւ ի մի հաւաքել։ Եւ այս շքեղ ստեղծագործութեանց բազմազան տեսակաց մէջ հռոմէական ամենագեղեցիկ միսիոն մը կայ որ 1843էն Եգիպտ արուարձաններէն գտնուեցաւ և որուն ականատես վկայ մը հետեւեալ նկարագրութիւնը կ'ընէ։

«Այս միսիոն, կ'ըսէ, վայելուչ, շնորհալի և գրեթէ օդային կերպարանքի մը մէջ մարդապատկեր մը կը ներկայացնէ, գըլխուն վրայ ծաղկեայ կամ լաւ եւս դափնեայ պսակ մը կը կրէ. տեսակ մը սաղավարտ կարծես իր վարսից խոպոպները կը փակէ։ Այս մարդ եօթը լարերով քնար մը կը բըռնէ, որուն իւրաքանչիւրին բունը կամ ստեղներն, երկուքական կոտորներէ բաղկացած կը թուին. և իր մանուածապատ ձեւովը յիշել կուտայ մեզ այծքաղի լարերն, որք նախնական քնարին բազուկներուն համար յաճախ կը գործածուէին. այս նըւագարան կը հանգչի նորա ձախ ուսին վերայ, աջ ձեռքը բռնած է կնտոտոց մը և ձախով քնարին լարերն անոր կը զլգլէ։

«Աջ բազուկն՝ որ միայն կը նշմարուի՝ բոլորովին մերկ է։ Իրենց այլազան երանգներէն ու յօրինուածութենէն երկու հանդերձներ միայն կը տեսնուին։ Սոյն մեծ պատմուճանը կամ վտաւակը «էքզոմիտ» այսինքն առանց թեզանիքներու է, «սէնպէրիգոմ» կոչուած տեսակէն, որ առ հասարակ խիստ թեթեւ միանգամայն թափանցիկ հիւսուած մըն էր։ Սըրնգաց և ազդրերուն ձեւն, այս տարօրինակ թեթեւ և վայելուչ հիւսուածի մէջտեղէն կատարելապէս կ'ըստուերագծուի։

«Այդ թեթեւ վտաւակին վրայ հաւանականաբար փոքրիկ լաթ մը կայ շրջանակով մը նշանակուած որ մինչ ոտքերը կ'երկարի և բազկաց տակ կը վերջանայ՝ լայն նըկարակերտ յօրինուածով մը կամ գօտիով մը որ քնարը բռնելու սահմանուած է։

«Գլխաւոր վտաւակին գոյնը՝ կարմիր կամ կապոյտ՝ վերուստ ի վայր քաշուած ուղղաձիգ շերտերով գրեթէ սպիտակ է։» Ա. Թ.

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Տիկին Գ....—Այս գիշեր սոսկալի կերպով խորթացիր։

Պարոն Գ....—Չեմ հաւատար։

—Բայց խորթացիր կ'ըսեմ։

—Ոչ, չխորթացի։ Կը կարծես որ խո՞ւլ եմ։

* * *

Կինը.— Սնանկացած ըլլալուդ համար՝ ա՛լ պէտք է գաղտնիքս երեւան հանեմ։ Տարիներէ ի վեր կը խնայէի և հիմա (սեղանին վրայ շատ մը արծաթ դրամներ թափելով) ասոնցմով կրնաս նեղութեանդ դէմ դնել քիչ մը։

Ամուսինը.—Օ՛հ, սիրելիս, ո՞ւրկէ գըտար ասոնք։

Կինը.— Ո՞ւրկէ պիտի գտնամ։ Ամեն անգամ որ անհաճոյ խօսք մը կ'ընէիր ինծի, այս տուփին մէջ արծաթ դրամ մը կը ձգէի։

* * *

Ա.—Մարդ մը գիտեմ որ ծխախոտ գործածել սկսելէն երեք տարի վերջ մեռաւ։

Բ.—Ի՞նչ կ'ըսես։

Ա.—Այո, ճշմարիտ է։ Ձինքը մօտէն կը ճանչնայի։

Բ.—Շա՜տ բան։ (Ձեռքի սիկարը նետելով)։ Քանի՞ տարեկան էր երբ այս անիծեալ խոտը գործածել սկսաւ։

Ա.—Իննսունըմէկ։ Տ. Ս. Մ.

---

(1) Երկայնավիզ և բարձրասրուն ջրային կենդանի մըն է (cormoran). սա ձուկերով կը սնանի. կը կոչուի նաեւ ճենական հաւալուսն կամ ճենական թանձ։

(**) Ծ. Խ. «Արեւելք»ի այս աւուր խմբագրականն այս խնդրոյս կը վերաբերի։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՐՐԱԿԱՆ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
Մէթօտ Գուրէնի
Գին 2 ղուրուշ
Դիմել՝ Պահճէ Գաբու, Գազասքէր խան, թիւ 22, գրասենեակ յանձնակատարութեան Սմբատ Դաւթեանի։ 255 7—15

ՆԱՐԵԼԻ Է ՇԱՀԻԼ
600,000 Ֆրանք
ՄԻՄԻԱՅՆ 7 ½ ԴԱՀ. ՏԱԼՈՎ ԱՄԲՈՂՋ ԲՈՆԻՆ

Բում. Երկաթուղեաց առաջնակարգ վիճակահանութեան բաղդատոմսերն որ մինչեւ ցարդ, ամբողջը 10, կէսը 7 ½, եւ քառորդն 4 դահ.ի կը ծախուէին, հիմա կը ծախուին՝
Ամբողջ 7 ½
Կէսը 5
Քառորդը 3 դահ.ի մեր Դրամասենեակին մէջ։

Մեր բաղդատոմսից Մայրերն յապահովլի զըրուած են Ղալաթիոյ Սախարանի մասնաւոր Արկեղ մէջ։ Բաղդատոմսերն պատրաստուած են Կայսերատէով հաստատեալ օրինաց համաձայն, եւ վաւերացեալ Առեւտր. Նախարարութեան պաշտ. կնիքով ու դրոշմուած։

Յառաջիկայ նոր. դեկտ. 1ին—այսինքն Նոյմ. 19ին—պիտի քաշուի սոյն վիճակահանութեան 137երորդը։ Այս անգամ առաջին պարգեւն է 600,000 եւ երկրորդը 60,000 ֆրանք։ Ասոնցմէ զատ, երկու հոգի պիտի շահին 20000ական, վեց հոգի 6000ական, 12 հոգի 3000ական, 28 հոգի 1000ական եւ 550 հոգի ալ 100ական ֆրանք։ Ամենը մէկտեղ 600 հոգի։ Գաւառներէն գնողը, հինգուն դրամի տեղ Բոստայի պուլ ալ կրնան ղրկել մեզ, պայմանաւ որ ապահովագրեալ նամակին ծախքը միասին ըլլայ։

Մինչեւ ցարդ մեր—Տիգրան Մ. Արզըռեան—բրօժէներուն շահած, և զայնս գնողներուն վճարուած պարգեւներն, առաջին տեղը կը բռնեն հրապարակին վըրայ, այնպէս որ միւս բոլոր բրօժէս հանող վաճառողներուն վճարած պարգեւները բոլորին ի միասին առեալ, չեն կարող հաւասարիլ մեր վճարած պարգեւներուն Գէթ ԿԷՍԻՆ։—Ղալաթիա Կամարջին գլուխը Թիւ 33։ ՏԻԳՐԱՆ Մ. ԱՐԶԸՌԵԱՆ

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԴԱՇՆԱԿԻ, ՆՈՒԱԳԱՐԱՆԻ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՏԵՏՐԻ
Ֆ. ԼՈՒԻ ԲՈՄԷՆՏԻՆԿԷՐ
17, ԲԱՍԱԺ ՏԷԼՕՐՕՐ, 17

Ձեռքէ դաշնակներ 14—15 օսմ. ոսկիէն սկսեալ։ Բոլորովին նոր դաշնակներ 25 ոսկիէն սկսեալ 10 տարի երաշխաւորութեամբ։ Ֆրանսական, գերմանական եւ ամերիկեան դաշնակներ։ Դաշնակներ կը վարձուին ամիսը ½ օսմ. ոսկիէն սկսեալ։ Հին դաշնակներ կը գնուին եւ կը փոխանակուին։ Դաշնակներ եւ այլ նուագարաններ կը յանձնարարուին 5 % յանձնառուչէքով եւ մինչեւ բնակարան կը բերուին։ Դաշնակներու ձայները կը կանոնաւորուին եւ դաշնակներ կը նորոգուին։

Այս վաճառատուն նպաստաւոր կերպիւ ծանօթ է իր տոկուն ապրանքներով եւ գիներու չափաւորութեամբ։ 290

ԼԱՆՕԼԻՆ
ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՕԼԻՆ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։
ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներութեանց։
Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։
Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԷՕՅԼԻԽ
Կալաթա, Մերթէքպանի փողոց, Դրնաճեան- խան։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅ-ԱՇԽԱՐՀԻԿ
Մեծադիր 1100 երեսներէ բաղկացեալ
Պաղտատլեան Տպագրութիւն
Գին 45 ղրուշ

Սոյն գեղատիպ եւ ստուար Բառգիրքն որ 95 ղրուշի կը վաճառուէր, առ հասարակ ամէն ազգայնոց եւ ի մասնաւորի բարձրագոյն կարգի ուսանողաց դիւրամատչելի ընելու համար Հեղինակն այս եզական զոհողութիւնն ըրած է անշահասիրաբար։

Կեդրոնատեղին է Պաղտատլեան գրատունը, ի Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ փողոց, թիւ 14։ Կը գտնուի նաեւ գրավաճառաց քով։ 300 2—4

ՏՈՔԹՈՐ
Ա. ԳԱՐԱԳԱՇ
Բարիզի բժշկական Համալսարանէն, նախկին Մօնիթէօր Բարիզի Մանկաբարձական եւ Կնախտաբանական հիւանդանոցին

Իր բնակարանն հաստատած է ի Դում զարու, Հիսար-Տիպի ճամտեր, թիւ 132, կայարանին դէմ։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, կէս օրէ վերջ։ Չորեքշաբթի օր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատ հիւանդները։

Իսկ երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ առաւօտները, 3էն 5 կը գտնուի Զարիֆեան դեղատունն ի Դում զարու։ եւ ամէն օր 5½էն մինչեւ 7 Պաղչէ զաբու, մարսատան դէմ Պ. Բ. Ալիքեանի դեղատունը, թիւ 43։

Տր. Գարագաշ կը զբաղի մասնաւորապէս Մանկաբարձութեամբ, կանանց հիւանդութիւններով, ներքին հիւանդութիւններով եւ վիրաբուժութեամբ։ 286 3—10

Երիտասարդնե՛ր որ կուզէք շուտ բժշկուիլ և չէք անգիտանար թէ բեւեկնի խէժը բոլորովին հինցած է ժամ է, ուշադրութիւնը կրկնապատկելու և Սանթալի դեղահատներուն վրայ պահանջել Միտիի անունը։ Հնդկաստանի վերջին վաճառումներուն մէջ Միզորի Սանդալի փայտին գինը աւելցած է 2 %, և խարդախութիւնը գամ քան զգամ երկիւղ կը պատճառէ։

ՆԻՔՕԼԱ ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ
Պէյօղլու Սուրբ Պօղոս [illegible] Թիւ 99

Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօ այս անգամ Եւրոպայէ բերել տուած է լուսանկարչութեան յատուկ բազմաթիւ նորահնար գործիներ թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր լուսանկարներու պատրաստութեան համար։ Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօ ինքն անձամբ կը հանէ իրեն դիմող բազմաթիւ յաճախորդաց լուսանկարները։ Իբրեւ ապացոյց իւր կատարեալ յաջողութեան և յաճախորդացը հարկ եղած ապահովութիւնը տալու համար կը ծանուցանէ որ եթէ լուսանկար մը առաջին անգամ չյաջողելով տիրոջը կողմէ մերժուի, պատրաստ է երկրորդ անգամ հանել զայն։ Ո՛վ որ կը փափաքի թէ՛ աժան գնով, թէ՛ շուտ և թէ բնականին նման լուսանկար մը ունենալ կրնայ առիթէն օգուտ քաղելով դիմել Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնոյի լուսանկարչատունը, ուր ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնայ։

Ինչպէս որ յստակ և պայծառ օրերու մէջ, նոյնպէս ամպոտ և մառախլապատ օրերու մէջ եւս լուսանկարք ամենայն յաջողակութեամբ պիտի հանուին նոր գիւտերու շնորհիւ։

Զգուշացէ՛ք կարգ մը անձերէ, որք ինքզինքնին իբրեւ լուսանկարիչ կը ներկայացնեն։ 77—90

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի շահանէյէ ալընաճագ գըրք սէքզ պին [illegible] գարարը [illegible] Թէշրինը էվվէլը րումինին 28ինճի չարշէնպէհ կիւնի վիրիլէճէկինտէն [illegible] թալիպ օլանլարըն էվվէլ մէզքիւրատէ սաաթ 6տան նիհայէթ 9ա գատար Խազինէի Խասսայէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
19 Թէշրինը էվվէլ 308 1—3

ԻԼԱՆ ՊԱԳՐ ՍԷՐԱՄՊԷԼԻ

Տայիրէյի [illegible] Տէրսաատէթ [illegible] Իսքէնտէրիյէ հաւզըրընըն պէհէր մէթրօ մուրապպաը ղրշ. 30, վէ Թուննու հաւզըրընըն պէհէր մէթրօ մուրապպաը 4 ղրշ. 30 բարաա [illegible] Թէշրինը էվվէլը րումինին 26ընճը բազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթըի վիրիլէճէք 27ինճի սալը կիւնի 100ու 5 Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան [illegible] իլան օլունուր։ Նօ. 16 1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԼԸՆՏՈՆԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,90
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,075,800

Ընկերութիւնք Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոխադարձ ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեխղճութեան համար մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի հիւգին համար մինչև ցարդ տուած փոխանին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մեհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 ^ա սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍՊԱՍՆԵՐ
ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱԿՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ
ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տեղացի հայ արհեստաւորաց ճարտարարուեստին, արծաթազօծեալ են հարիւր տոկոս արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ նաօթներէն բնաւ տարբերութիւն չունին։ Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագճը խան, վարի յարկ, Թիւ 2, Յովսէփ Թօլեանի սենեակը։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Հըլլ-Անվէրս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ալգանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանամէր	1700
Ապոլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաւիօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիոսդօ	3000	Կրոտնօ	2200	Գուիտօ	2800
Բասանօ	3000	Հէրօ	2000	Րիալթօ	4400
Բորոտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Բրավօ	2000	Հինտու	7000	Րոլլօ	3000
Բուֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րոմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րոզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Զինօ	2300	Սալերնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլիօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գատօ	2000	Քոլօնօ	4200	Սարֆօ	2000
Գոմօ	2700	Քօլինօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ջիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սորէնթօ	4300
Գլիօ	3500	Լէանտրօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլորատօ	3400	Լօրէնզօ	3000	Թասսօ	1200
Տէգօ	2500	Լուզիօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տոմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թորբէտօ	900
Տանօ	4800	Մարթէլլօ	6500	Ուրբինօ	5000
Տրակօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուռնօ	5000
Եալտանօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտորատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէբրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տէֆալիլէ	200
Տրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Զէլիօ	200
Ֆալքօ	800	Օփորթօ	4500	Զէբօ	140
Ֆէրօ	700	Օտօ	2000	Մոռքրիթօ	120
Եգիպտըն Մօնարք					8000
Բէրշըն Մօնարք					8000
Լիտիըն Մօնարք					8100

Մակոս շոգենաւը, նաւապետ Ուսդըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած է։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՍՑՈ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմթազ խան, Ղալաթիա

293

ՃՇՄԱՐԻՏ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

ԵՒ ՀԱԿԱԼՄԱՂՁԱՑԻՆ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԸՍՏ ԴԵՂԱԶԵՒԻՆ **D. GUILLIÉ**
Ի ՁԵՌՆ ՏՈՔԹՈՐ **PAUL GAGE FILS**, ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ
Միակ տէրն այս դեղին, 9, rue de Grenelle — St — Germain, à Paris

Աշխարհիս զանազան երկիրները յառաջ կը բերեն իրենց յատուկ հիւանդութիւններն որք տարբեր են, նման առողջապահական անվարութեանց, այլ՝ հողին, կլիմային եւ բարեխառնութեան բնութեան։

Ի Թուրքիա, այդ հիւանդութիւններն են գլխաւորապէս փայծաղի, լեարդի եւ աղեաց բորբոքումներ բարախային աչզաւութիւնք, ծանծաղենդ եւ ժանտատենդ, տկարութիւնք, թանչ, եւ նեօտախտային համաճարակ, կոիպ եւ ինֆլուէնցա։

Այս ծանր հիւանդութիւնք, որոցմով մանաւանդ ճարեկ եւրոպացիները կը վարակին՝ մինչեւ օդընտելութեան օրչաքը, յանախ բանի տեղ չեն դրուիր եւ այս աղքատի անգարծութիւն գրիբէ միշտ վտանգի կ'ենթարկէ հիւանդաց կեանքը։

Հիւանդութիւնք սկսելուն պէս երբ անոր առաջքն առնուի յանախակի կրկնուած մեղմ եւ միանգամայն զօրացուցիչ լուծողականներով, բարախալից կեղդանները դուրս կ'ելլեն եւ չեն կրնար վերախառնուիլ արեան մէջ. մարսողական ուղիները կը զօրանան, անտառի ժահահոտութեանց բանաւորից ազդեցութիւնը կը բառնայ, առաջքը կառնուի այս երկրին անողորմ հիւանդութեանց, որք այնքան յանախակի են եւ այնքան վտանգաւոր։

Այսքան փափագելի արդիւնքը ձեռք բերելու համար մէկ դարման մը կայ որ եօթանասուն եւ հինգ տարիէ հետէ ի կիր կառնուի նմանօրինակ երկրաց մէջ, որպիսիք են՝ հարաւային Ամերիկա, Հնդկաստան եւ Ալժէրի, եւ արմատական բուժումներ յառաջ կը բերէ, նոյն իսկ ամենէն յուսահատ պարագաներուն մէջ։

Այս թանկագին դարման՝ տոքթոր GUILLIÉ ի ՀԱԿԱՀՈՑԶԱՑԻՆ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԷԼԻՔՍԻՐՆ է։

Այս ԷԼԻՔՍԻՐ բարերար ազդեցութիւն ունի միօտ։ Իբր լուծողական, չի տկարացըներ զաս, որպէս կ'ընեն այս կարգի ուրիշ դեղեր, թէ զօրացուցիչ եւ թէ զովացուցիչ է. կ'օգնէ եւ կ'ուղղէ բոլոր աւելիքը. ուժ կուտայ զանազան գործարանաց. խիստ ծոմապահութիւն չի պահանջեր, ընդհանուր..., կ'ուզէ որ լաւ կերակուր ուտուի իբրեւ այն օրուան յորում կը գործածուի այդ դեղը. [illegible]։

Գինն ի Ֆրանսա. շիշը 6 Ֆր. կէս շիշը. 3 Ֆր. 50

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԷՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

[illegible] ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՆ

Տոքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այսինքն՝ որ անխտան բաղդարութիւն մի է գլուխ բուռնեցինաց, է գանձանաւ և ազգաւ կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմային վառ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն ու ապաքինիչ առոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը առոյգ գիտուն ամեն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առանձիններն նշանաւոր են. ջերմն և սարսուռ, թաքուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ է թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ընէ այդ թունաւոր նիւթոց [illegible] ազդեցութիւնն, դուրս կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործն է աներեւոյթ, անվտանգ և անքուն է և օգտակար առոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միտասեան և ընկ. Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլիս։ 29

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլ և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Քէփրէն	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլը	4000	Նեֆթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Թէբէս	3000
Թանիս	3250	Լոթուս	800
Մաքարա	3250	Ռամսէս	800
Մարիոթիս	3250	Նեղոս	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթօլ խան
ՃԵՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31. Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբ.

292

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 19 31 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 20 1 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով.
Դշ. 21 2 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 21 2 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 22 3 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Հոկտ. 21/2, երեքշաբթի օրը կ'մեկնի դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ու, պէտք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։ 12

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամեն երկու անգամ կը բանին Լիվէրբուլ և Արեւելեան միջև

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ալճերիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Բոթնիա	4551
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բաւօնիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարանդօ	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սքիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալեբբօ	2148	Թրիփոլի	899
Քէտար	1876	Մարոքքօ	1855
Եռաւթէր	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ Գործակալ
Thomas C. Joly
Ասլանեան խան Թիւ 11
Ղալաթիա

17

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ORЕZZA

Հանքային ջուր երկաթախառն բթուածով, ամէնէն ծառայել երկաթի եւ թախս հասպանիրի մասին:

ԱՅՍ ՋՈՒՐ ՄԻՕՑԱԿԻՑ ՋՈՒՆԻ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒԵՐՈՒ—ՏԵՆԴԵՐՈՒ—ՔԼՈՐՈԶԻ—ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԵՆԷ
ՅԱՌԱՋ ԵԿԱԾ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԲՈՒԺՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԱ
— —
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԸՊԸՐ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

NORTH BRITISH RUBBER C° LIMITED TRADE MARK EDINBURGH

NORTH BRITISH RUBBER C° EDINBURGH

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ծանչցուած է, թէ մեր քաուչուկէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զուտ կաուչուկէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդեղէն կերպասէ եւ զուտ կաուչուկէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածէն 2-3ը կը հինցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կշիռ մը եւ դուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուկէ մուճակ ծախողներու քով։ Իսկ մանթօները օձիքին ներսի կողմը կը գտնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Զմիւռնիա Արաստա շուկան, Հանրմզատէ Րիֆաթ էֆ.ի քով և ի Սելանիկ պէզեսթէն շուկան գափաֆ Ահմէտ Մեհմէտ Օղլուի քով։ Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, պահճէ-Գաբու Գոժամեան օղլու խան գրան կից Թիւ 1 մթերանոցը։ 226

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՀԱՏԵՂԻ ԿԱՐԱՍԵԱՑ
ՀԻՄՆԵԱԼ
ԼՕԺԷՆ ԹԱՂԱՐՈՐ ՊԷՅԻ ԿՈՂՄԷ

Բերա, Սարըզ Աղաճ փողոց Թիւ 21, Լիւքսէնպուրկի պաղպանեաց մօտ
Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Կիւմիւշլիւ խան, Ֆրանսական նամակատան դէմը

- Եթէ ունիք նիւթ մը ունիք վաճառելու հանրային աճուրդով կամ սակարկութեամբ։
- Եթէ կուզէք օգտուիլ լաւ առիթներէ։
- Եթէ պէտք ունիք ծախու նիւթերու վրայ կանխավճարներու։
- Եթէ կուզէք ամենայն ապահովութեամբ աւանդ դնել կարասիներ, արկղներ, ծրարներ, դաշնակներ, պատկերներ, կառքեր, արծաթեղէնք եւ ապրանքներ։
- Եթէ ունիք ծրարումներ, առաքումներ, մաքսէ հանելիք ապրանքներ։
- Եթէ կուզէք ծախել կամ գնել անշարժ կալուածներ։
- Եթէ կուզէք վարձու տալ ձեր տուները կամ յարկերը։
- Եթէ կուզէք տուներ կամ յարկեր վարձել։
- Եթէ կուզէք օգտակարապէս մատակարարել ձեր անշարժ կալուածները։
- Եթէ կուզէք ապահովագրել ձեր շարժուն և անշարժ կալուածները լաւ պայմաններով։

Դիմեցէք վերոյիշեալ վաճառատունն

Ծանօթ.— Վաճառատան կանոնագիրը հասարակութեան տրամադրութեան տակն է։ 227

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1892 Հոկտ. 15էն սկսեալ մինչև 18 Նոյեմբեր

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եալըներէն կամուրջ եկող շոգենաւոց ժամերը

Ժ. Վ.

1 20 Ենիմ. Մեզր. Պէյ. Թարբ. Եէնիք. Փօյաճ. Ր. Հիսար (Ր. Հիսարի շոգենաւ պիտի հաղորդակցի) 37
2 15 Ենիմ. Մեզար. Պէյլերպ. Քիրեճպ. Թարապիա Եէնիք. (Եէնիք. շոգենաւ կը հաղորդակցի) 40
2 45 Ր. և Ա. Գավագ Ենիմ. Մեզարպ. Պէյք. Թարապ. Պէյգոզ և անկից Անատոլական եալըներէն մինչև Գանտիլլի և Օրթագ պիտի հանդիպի։ (Գանտիլլիի շոգենաւ պիտի հաղորդակցի) Ուրբաթները Օրթագ է գալ Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ. 32
2 55 Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիքթաշ 28
20 Եէնիմահալլէէն Մեզար. Պէյլերպ. Թարապիա Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. պիտի հաղորդակցի ուրբաթ օրերը Պէպէք. Արնաւ. Գուրչ. Օրթագ. Եէնիք. Ր. Հիսար 18
4 15 Ենիմ. Մեզար. Պէյլերպ. Թարբ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Պէշիք. Պէպէքի շոգենաւ պիտի հաղորդակցի. ուրբաթները Արնվ. Գուր. Օրթ. 33
5 15 Ենիմ. Մեզր. Պէյլերպ. Թարապ. Պէյգոզ Եէնիք. Գանլըճ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Պէյլ. Օրթագ. Պէշիք. 20
7 — Ենիմ. Մեզար. Պէյլերպ. Թարապ. Պէյգոզ Բույք. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չէնկէլ. Պէյլեր. Օրթագ. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 23
8 — Ա. և Ր. Գավագ Ենիմ. Մեզար. Պէյք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք. Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիք. 33
10 15 Ա. Գվգ. Պէյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնաւ. Օրթագ. Պէշ. 33

Եէնիքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւ

1 30 Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Պօյ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիք. 20

Պէպէքէն կամուրջ եկող շոգենաւ

1 30 Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիք. 19
2 — Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք. 20
2 20 Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 23
2 30 Օրթագ.էն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր. է] 22
3 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք 19
3 30 Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 28
4 5 Օրթագ.էն ուղղ. կամուրջ. բացի ուր. է 32
4 10 Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 34
4 45 Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. Գուզ. բացի ուրբաթ օրերէ 19
5 15 Պէպէք. Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. (բացի ուր է) 37
10 15 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ բացի ուրբաթ օրերէ 38

Անատոլու եալըներէն կամուրջ եկող շոգենաւ

1 30 Վանիք. Չէնկլ. Պէյլր. Գուզկ. 33
1 35 Պէյգոզ Բաղչաք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթք. (Գանտիլլ. պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթները բացի Օրթագ.էն Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. 22
2 15 Պէպէք Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլեր. Գուզ. Պէշիք. [բացի ուրբաթէ] 34
2 45 Պէյգոզ Բաղչաք. Եէնիք. Չուպ. Գանլճ. Պօյ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզ. 1
3 15 Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլր. Գուզկ. Պէշիք. 37
3 20 Պէյգոզ Բ. Պաշճէ Չուպուգ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Օրթագ. [Գանտիլլիի շոգենաւ կը հաղորդակցի. ուրբաթները Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլերպէյ Գուզկ. Պէշիք. 32
4 15 Գանտլ. Վանիք. Չէնկլք. Պէյլերպէյ Գուզկ. Իւսկ. բացի ուրբաթէ 40
4 20 Պէյգոզ Բաղչաք. Չուպգ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Պէշիք. (Գանտիլլիի շոգենաւին կը հաղորդակցի. ուրբաթները Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. պիտի հանդիպի) 22
5 15 Գան. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք. [բացի ուրբաթէ] 28
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթք. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ. 1
9 — Պէյգ. Թարբ. Պէյք. Բաղչաք. Չուպգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 28
10 15 Պէյգոզ. Գանլ. Ա. Հիսար Չէնկ. Պէյլ. Իւսկ. [բացի ուր. է 19
10 15 Գանտիլլիէն ուղղ. կամուրջ 22
11 — Գանլըճա.էն ուղղ. կամուրջ. (բացի ուր.) 20
11 — Չէնկէլ.էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 3

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եալըներ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

2 25 Պէշիք. Օրթգ. Արնվ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարբ. Պէյք. Ա. Գավագ. 33
3 35 Գալաթ. Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Օրթագ. Չէնկ. Պէյլ. Արնվ. Գանտլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մեզարբ. Ենիմ. 23
4 5 Պէշիք. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար. Պօյաճք. Սթէն. Եէնիք. Թարբ. Պէյլերպ. Մեզարպ. Ենիմհլ. 20
4 30 Պէշիք. Օրթագ. Գուրչ. Արնվ. Գանլ. բաց ի ուրբաթ օրերէ 28
5 15 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթագ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ. 1
6 — Գալաթ. Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ Արնվ. Պէպէք. Ր. Հիսար Միրկ Եէնիք. Պէյգոզ. Թարապ. Պէյլերպ. Մեզարբ. Գավագներ 32
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ր. Հիսար Պօյճ. Գանլ. Եէնիք. Թարբ. Պէյգ. 28
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարբ. Պէյք Մեզար. Ա. Գավագ. 33
9 45 Պէշիք. Օրթագ. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք, Պէպէքէն Ենիմ. գացող շոգենաւ հետ կը հաղորդակցի, ուրբաթները 20 վայրկեան առաջ պիտի մեկնի 38
10 5 Պէշիք. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյք. Մեզարպ. Ենիմ. (ուրբաթները 10 վայրկեան առաջ). Օրթագ Գուրչ. Արնաւ. 40
10 45 Ր. Հիսար Պօյճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարբ. Քիրեճ պուռնու Պէյլերպէյ Մեզար. Ենիմ. (ուրբաթները չիկայ) 31
11 20 Եէնիք. Թարբ. Պէյ. Մեզր. Ենիմ. 38
11 35 Պէպէք Ր. Հիսար Պօյճ. Միրկ. Սթէն Եէնիք. 20

Կամուրջէն Անատոլու եալըներ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

3 30 Կամուրջէն ուղղ. Ր. Հիսար բացի ուր. է 34
4 15 Ուղղ. կամուրջ բացի ուրբաթէ 19
10 35 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Բ. Պաշճ. Պ. յլ. բացի ուր է 1
11 15 Գալ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճք. Եէնիք. 28
11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք 33
12 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. 33

Կամուրջէն Անատոլու եալըներ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

2 20 Չէնկլ. Եալք 19
2 35 Ուզլ. Ա. Հիսար 37
3 — Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպուգ Բ. Պաշճէ, Պէյգոզ 21
3 35 Կամուրջէն չիտակ Գանտ. բաց ի ուր. է 40
4 30 Իւսկ. Պէշ. Պէյլ. Չէնկ. Պէյգ. բաց ի ուր. է 37
8 45 Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլ. Պէյլերպ. բաց ի ուրբաթէ 19
9 30 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլր. Չէնկլ. Վանիք. Գանտլ. 22
10 20 Պէշիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգ. Մեզարք. Բ. Ա. Գավագներ. 37
10 30 Պէշիք. Պէյլր. Չէնկ. ուր. օրերը Իւսկ. Գուզկ. Արն. Գանտլ. Ր. և Ա. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Բաղչ. Պէյգոզ 23
10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 20
11 — Պէշիք. Գուզ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ Վան. Գանտ. Պէյգէք Գանտլ. չպիտի հաղորդակցի ուրիշ շոգենաւի հետ (Ուր. օրերը Իւսկ. պիտի հանդիպի) 34
11 22 Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգոզ (ուրբթ. Գուզկ) 22
11 45 Գալ. Գուզ. Պէյլ. Չէն. Վանիք. Գանտ. 19
12 — Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուր. և շաբաթէ) 15

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իւսկիւտարէն կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —		— —	
— —		— —	
— —		— —	
— —	7 5	— —	7 10
1 30	8 Պէշիք.	1 50 Պէշիք.	8 15 Պէշիք.
2 —	8 20 Վ.ոփ.	2 25	9 5
2 30 Պէշիք.	8 50 Պէշիք.	3 —	9 50
3 —	9 30	3 — Վ.ոփ.	10 15 Պէշիք.
3 30	10 — Ֆէրք.	3 20	10 30 Ֆէրք.
3 45 Ֆէրք.	10 15 Պէշիք.	3 50	10 40 Գզկ.
4 —	10 40	4 45 Պէշիք.	11 —
4 30	11 — Գուզկ.	4 30 Ֆէրքօթ	11 30 Ֆէրք.
4 50 Վ.ոփ.	11 — Ֆէրք.	5 15 Վ.ոփ.	11 20
5 30 Ֆէրք.	11 20	5 45 Պէշիք.	11 50
5 55	11 40	6 15 Ֆէրք.	12 — Գզկ. *
6 30 Պէշիք.	12 5	6 25 Պէշիք.	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	—	— —	6 25 Պէշիք.
— —	7 — Պէշիք.	— —	7 10
— —	8 — Պէշիք.	— —	8 20 Պէշիք.
1 30	8 20 Վ.ոփ.	1 50	9 5
2 15	9 — Պէշիք.	2 — Պէշիք.	9 45
2 45 Պէշիք.	9 30	2 45	
3 20	10 — Ֆէրք.	3 30	10 15
3 45 Ֆէրքօթ	10 15 Պէշիք.	3 — Վ.ոփ.	10 30 Ֆէրք.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրքօթ	10 40
4 35	11 Ֆէրք.	4 30 Պէշիք.	11 30 Ֆէրք.
5 30 Ֆէրքօթ	11 10	5 15 Վ.ոփ.	11 20
5 15	11 45	5 30 Պէշիք.	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրք.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ շաբաթ եւ Տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 15 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակիէ)
4 — » » (բացի ուրբաթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
2 45 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակիէ)
3 40 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (Բացի ուրբթէ)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անուի Սալաճագ (Բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ]
11 10 կամուրջէն Հարէմ անուի Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30ին).

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԵԼԷՍԻ
ԵՒ
ԳԱԼԱԹԱՅԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գալաթայ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գալաթայ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գալաթայ Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը միգամած եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1892, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ...	6 00	6 30	7 00	7 30	8 30	9 ...	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 ...	6 30	...	...	...	...
Գում-գաբու ...	6 09	6 41	7 09	7 39	8 40	9 9	9 40	10 9	10 39	11 9	11 42	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 41	5 10	5 39	6 09	6 39	...	...	...	...
Եէնի-գաբու ...	6 13	...	7 13	...	8 44	9 13	9 44	10 13	10 43	11 13	11 46	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 45	5 14	5 43	6 13	6 43	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 19	...	7 19	...	8 50	9 18	9 50	10 18	10 49	11 19	11 52	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 51	5 20	5 49	6 19	6 49	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ ...	6 23	6 53	7 23	7 48	8 54	9 20	9 54	10 20	10 54	11 23	12 09	12 22	1 53	2 20	2 53	3 23	4 24	4 56	5 25	5 55	6 23	6 55	...	...	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 36	7 12	7 36	8 03	9 08	...	10 8	...	11 8	11 34	12 19	...	2 04	...	3 03	3 38	4 37	5 06	5 37	6 07	6 33	7 7	...	...	...	...
Այ Սթեֆանօ ...	...	7 26	...	8 12	9 17	...	10 17	...	11 17	11 44	...	...	2 13	...	...	3 47	4 47	...	5 46	6 17	...	7 16	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք. ...	...	7 36	...	...	...	...	...	...	...	11 53	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 26	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61			
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	7 15	...	...	...	...	...	...	...	...	12 45	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 07	...	...	...
Այ Սթեֆանօ ...	6 25	...	7 24	...	8 30	...	9 30	...	0 30	11 25	...	12 57	...	...	2 25	...	3 57	4 18	...	5 58	...	7 22	...	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 34	7 13	7 36	8 12	8 41	...	9 41	...	10 40	11 40	12 40	1 10	...	...	2 34	3 11	4 06	5 09	5 38	6 08	6 38	7 44	...	...	...
Եէտի-գուլէ ...	6 50	7 24	7 47	8 24	8 53	9 25	9 53	10 25	10 52	11 55	12 52	1 24	1 52	2 25	2 50	3 22	4 21	5 3	5 52	6 22	6 52	8 07	...	...	...
Սամաթիա ...	6 56	7 28	7 51	8 28	8 57	9 28	9 57	10 28	10 56	11 58	12 56	1 28	1 56	2 28	2 56	3 26	4 26	5 27	5 56	6 26	6 56	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու ...	7 02	7 34	7 57	8 34	9 03	9 34	10 03	10 34	11 02	12 04	1 02	1 34	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 33	6 02	6 32	7 02	...	...	...	...
Գում-գաբու ...	7 08	7 38	8 01	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 08	12 08	1 08	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 38	6 08	6 38	7 08	8 23	...	...	...
Կ. Պոլիս ...	7 16	7 46	8 09	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 46	6 16	6 46	7 16	8 32	...	...	...

Վերը ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն։ Ցնոր տնօրինութիւն, Թիւ 8. 10. 11, 43, 47 և Թիւ 49 կառախումբերը միայն վայրկեան մը կանգ պիտի առնուն ի Ջէյթուն-Պուռնու։ 1